

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE
J E S E N I C E

JESENICE, 30. marca 1963

Številka 13/V.

Četrta izmena v martinarni

Na zboru EE martinarne 13. marca je bil po obširni razpravi sprejet predlog o uvedbi poizkusnega obratovanja na štiri izmene. Predlog je na svojem rednem zasedanju 22. marca obravnaval tudi CDS in sklenil, da se s 1. majem uvede v martinarni poizkusno obratovanje na štiri izmene, ki bo trajalo dva meseca. Po poizkusnem obratovanju pa se bodo vsi faktorji, na katerih je osnovana četrta izmena, temeljito analizirali in bomo, če bo obratovanje pokazalo pozitivne rezultate, prešli na normalno obratovanje s štirimi izmenami.

Obratovanje na štiri izmene je zamišljeno tako, da bodo delavci po 6 dnevih dela dva dni prosti. Sistem, ki smo ga pri uvajanju četrte izmene osvojili, omogoča, da bodo delavci prosti petkrat med tednom in nato dve zaporedni nedelji. Znano je, da martinarna obratuje neprekinjeno, kar zahteva od delavcev velik telesni napor, saj nimajo skoraj nobenega prostega dne. Ta način dela je zastarel in ni v skladu z našo socialistično družbo, ki daje delavcu pravico do zasluženega počitka. Z uvedbo četrte izmene bodo imeli delavci proste dneve in s tem aktiven odmor, ki ga bodo lahko izkoristili za rekreacijo in strokovno izpopolnjevanje. Delovna sposobnost in zdravje delavcev se bo s tem občutno izboljšalo, bolezenska odsotnost pa zmanjšala. S tem bomo napravili v socialni zaščiti delavcev velik korak naprej. Poleg tega ima uvedba četrte izmene še druge prednosti in sicer:

- **Proizvodnja se bo občutno povečala**, ker bomo bolje izkoristili koledarski fond peči, saj bomo normalno obratovali vse nedelje in večina praznikov.

- **Delovna disciplina se bo z uvedbo četrte izmene izboljšala**. Neopravičenih izostankov ne bo smelo biti, ker bo normativ glede na sedanje stanje znižan. Če bi se neopravičeni izostanki pojavili, se bo moralo proti tem strogo ukrepati in bodo morali organi delavskega samoupravljanja sprejeti ustrezajoč interni disciplinski pravilnik.

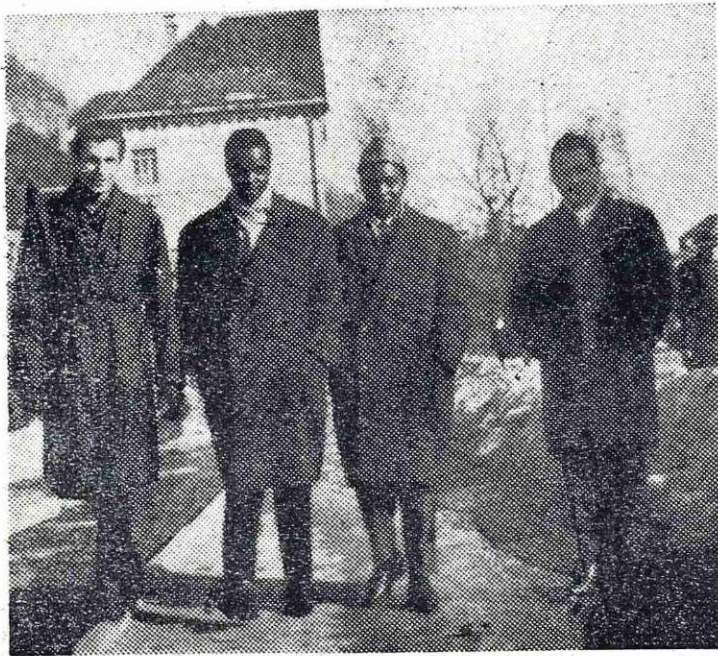
- **Bolezenska odsotnost se bo zmanjšala**, ker se bo z rednimi prostimi dnevi možnost bolovanja zmanjšala.

- **Osební dohodek delavcev bo ostal v povprečju praktič-**

no nespremenjen, ali pa bo celo višji v primeru, če bo ustvarjena ustrežajoča večja proizvodnja.

Pri izdelavi predloga je bil ta faktor odločilen, ker smo izhajali s stališča, da se osebni dohodki delavcev v povprečju ne smejo zmanjšati. Za normalno obratovanje bomo potrebovali dodatno še 34 delavcev in bomo njihov osebni dohodek krili s povečano proizvodnjo. Število delovnih ur bo z uvedbo četrte izmene znašalo v povprečju 184 ur mesečno in bo za vse člane kolektiva enako. Ker bo število ustvarjenih ur manjše, proizvodnja pa večja, se bo giblivi del osebnega

(nadaljevanje na 2.strani)

Pretekli teden sta se mudila na Jesenicah **FESTO MACHERA** in **HUDSON VINANI** iz **TANGANJIKE**. V žirovnici sta v okviru mesečnega obzornika pripovedovala o svoji domovini, popoldne pa sta obiskala tudi klube **OZN** na jeseniških šolah.

Pretekli teden so nas obiskali novatorji in racionalizatorji s Poljske. 34 udeležencev si je ogledalo posamezne obrate našega podjetja in tehniški muzej

Poljski novatorji na Jesenicah

Pretekli teden so obiskali Jesenice novatorji in racionalizatorji poljske železarne »Huta im. Lenina« iz Krakowa na Poljskem. To je nova moderna železarna, ki so jo začeli graditi l. 1950 in danes izdeluje 2.200.000 ton jekla letno z 20.000 zaposlenimi delavci.

To železarno sestavljajo štiri visoke peči, od katerih je največja četrta s prostornino 1800 m³. Imajo deset martinovk zmogljivosti od 180 do 370 ton, v letu 1965 pa bodo zgradili dva konvertorja, v katerih bodo izdelali 2 milijona ton jekla letno. Njihov glavni izdelek je pločevina, ki jo 40 do 50 % izvažajo v 30 raznih dežel sveta. Poleg tega izvažajo tudi drobne profile, cevi in koks.

Preden so obiskali Jesenice, so poljski racionalizatorji in novatorji obiskali že Zenico in Sisak. Na to potovanje je šlo 31 članov kluba tehnikov in racionalizatorjev, ki je bil ocenjen kot najboljši, saj so do sedaj prihranili okrog 160 milijonov zlotov z raznimi izboljšavami. V naši železarni so obiskali nekatere obrate in tehnični muzej ter

s tem zaključili svoj obisk v Jugoslaviji. Še isti dan popoldne so se preko Ljubljane odpeljali proti Beogradu, odkoder se bodo preko Madžarske in Čehoslovaške vrnili na Poljsko. Številni izmed njih, s katerimi smo se pogovarjali, so se pohvalno izrazili o lepota naše domovine in bili navdušeni nad obiskom pri nas.

Težave s surovinami v šamotarni

Poleg izrednih težav, ki jih je povzročila letošnja dolga zima v šamotarni s tem, da skoraj dva meseca ni bilo redno in v potrebnih količinah surovin, smo v zadnjem času prejeli še skoraj 100 ton kvalitetno neodgovarajoče glin »Vrbica«, ki jo dobavlja RIS (Rudnik in industrija šamota, Arandjelovac).

Glina »Vrbica« I, ki jo uporabljamo kot vezno glino pri sestavah, iz katerih izdelujemo specialno ali normirano opeko SK 33/34 in ima tališče pri 1730 do 1750 stopinjah Celzija, mora vsebovati okrog 35 do 38 odstotkov Al₂O₃ ter največ 3 odst. Fe₂O₃. Le tako kvalitetno glino lahko potem uporabljamo pri sestavah, iz katerih pozneje izdelujemo kvalitetno opeko.

Kupoprodajna pogodba z RIS te kvalitete zagotavlja, kar je razvidno tudi iz njihovih prospektov. Ko smo v marcu dobili 91,1 tona te glin, so kontrol. organi OTK ugotovili, da je RIS odpremljal kvalitetno neodgovarja-

jočo surovino, ki je imela SK 30 oziroma tališče pri 1670 stopinjah Celzija, ki je vsebovala Al₂O₃ 28 odstotkov in 4 odstotke Fe₂O₃.

Z dobavo takih neodgovarajočih surovin je šamotarna praktično ostala brez kvalitetnih veznih glin in bo težko izpolnila obveze pri izdelavi kvalitetnejših izdelkov.

Na osnovi takojšnjih reklamacij nabavne službe podjetja so predstavniki RIS dne 22. marca 1963 prispeli na Jesenice, pregledali rezultate naših analiz in priznali, da glina ne odgovarja kvalitetnim zahtevam po pogodbi št. 102/R.

Ker naša železarna za glino te kvalitete nima večjih potreb, so predstavniki RIS predlagali nižjo ceno z obvezjo, da bodo v bodoče za vsak vagon dostavljali atest za ognjevarnost in enkrat mesečno povprečno kemično analizo na zagotovljeno vsebino.

Upamo, da bo v bodoče RIS dobavljal kvalitetno surovo glino, ker bomo v nasprotnem primeru primorani dobivati kvalitetno glino iz uvoza. — R. S.

16. redno zasedanje CDS

22. marca 1963 je imel Centralni delavski svet 16. redno zasedanje. Na njem so člani razpravljali o spremembi sistema dela v martinarni, o delitvi čistega dohodka v Obratni ambulanti in Izobraževalnem centru ter kritju primanjkljaja v gostinski enoti Železar, o poročilu o stanju investicij, o amortizaciji za zamenjavo ter o poročilih komisij. Po plodni sedemurni razpravi je CDS sprejel precej sklepov. Z najvažnejšimi od njih želimo seznaniti naše bralce.

I. UVAJANJE ČETRTE IZMENE V MARTINARNI

Razprava, ki jo je Centralnemu delavskemu svetu predložil Izvršni odbor sindikalne organizacije, je pokazala, da so v martinarni vsi pogoji, da se namesto dosedanjega neprekinjenega triizmenskega obratovanja uvede štiriizmensko obratovanje. S tem se proizvajalcem martinarne daje možnost 42-urnega delovnega tedna ali z drugimi besedami 6-urni delovni teden in vmes 2 dni počitka.

Na podlagi dokumentiranih pogojev in predlogov ter razprave je CDS sprejel naslednje sklepe:

1. S 1. majem se v obratu martinarna uvede štiriizmensko obratovanje, poizkusno za dobo dveh mesecev.

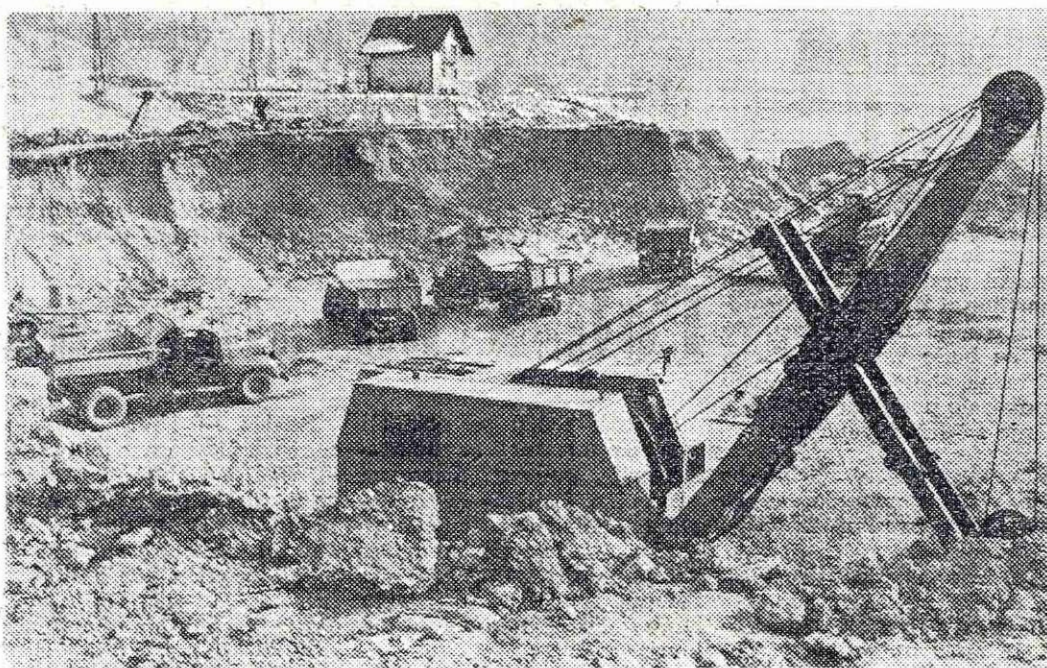
2. Tehnično vodstvo podjetja je dolžno, da z obratovodstvom martinarne ureči vse tehnične pogoje za namoteno obratovanje po takšnem sistemu.

3. Kadrovske sektor je v zvezi s tem novim sistemom dolžan:

- martinarni zagotoviti potrebne manjkajoče delavce,
- ob povečani proizvodnji in planirani kakovosti zagotoviti osebne dohodke v povprečni dosednji višini tistih delavcev, ki so delali do tri nedelje v mesecu,
- seznaniti zbor proizvajalcev ObLO Jesenice o tem sklepu, pri ustreznih službah, predvsem pri Zavodu za socialno zavarovanje pa zagotoviti iste pravice v predvidenem 42-urnem, kakršne so bile sedaj pri 48-urnem delovnem tednu.

4. Po dvomesečnem preizkusnem obratovanju mora uprava podjetja predložiti preko UO in komisije za organizacijo dela CDS analizo, na podlagi katere bo CDS sklepal o nadaljnjem sistemu dela v martinarni.

ganizacijo dela CDS analizo, na podlagi katere bo CDS sklepal o nadaljnjem sistemu dela v martinarni.

CDS je razpravljal tudi o investicijskem programu za letošnje leto

5. Ker je zbor EE martinarne že sklenil, da se uvede četrta izmena, mora DS martinarne v času poizkusnega obratovanja nenehno skrbeti, da se zaradi kakršnihkoli drobnih napak ta sistem ne bo izmislil.

6. Zvezna ustava v svoji vsebini predvideva 42-urni delovni teden. Zato CDS zadolžuje:

- komisijo za sestavo statuta podjetja, da v predlogu statuta podjetja predvidi 42-urni delovni teden za vse obrate v železarni,
- plansko-ekonomski oddelek, da z obrati železarne postopoma uvaja 42-urni delovni teden, prvenstveno v tistih obratih, ki imajo najtežje pogoje dela.

I. DELITEV ČISTEGA DOHODKA V OBRATNI AMBULANTI IN IZOBRAŽEVALNEM CENTRU TER KRITJE PRIMANJKLJAJA V GOSTINSKI ENOTI ŽELEZAR

Železarna Jesenice je ustanovitelj samostojnih enot: Obratne ambulante, železarskega izobraževalnega centra in gostinske enote Železar. Zato mora po zaključnem računu potrditi delitev čistega dohodka, ki so ga v letu 1962 dosegle te enote. Na predlog komisije za gospodarstvo je CDS potrdil naslednje delitev:

1. V Izobraževalnem centru so ustvarili čist dohodek

v višini 12.771.084. Ta dohodek se deli:

10.000.000 za kritje štipendij,

2.771.048 za delno kritje nastalih obvez pri investicijski dejavnosti zavoda. Za takšno delitev se je CDS odločil zato, ker zaključni račun železarne ne izkazuje skladov in železarna nima nikakršnih sredstev, da bi krila obveznosti plačila štipendij. Ker pa je šol-

1. Uprava podjetja je dolžna, da redno kvartalno preko komisije za osnovna sredstva poroča CDS o stanju investicijske izgradnje.

2. Čimprej je treba podpisati pogodbo o najetju potrebnih kreditov za investicijsko izgradnjo.

3. Vsako spremembo potrjenega programa investicijske izgradnje je treba čimprej in redno predložiti CDS v razpravo in potrditev.

UOS mora o stanju in izpolnjenih naročilih mesečno poročati komisiji za osnovna sredstva.

Pri naročilih, ki z dobavnim rokom sežejo v leto 1964, mora UOS upoštevati, da ta sredstva v programu 1964 ne angažirajo več sredstev kot za 50 milijonov.

4. CDS zahteva pri uporabljanju sredstev AZ najstrožjo disciplino.

5. Prenehati je treba s praksami, da posamezne agregate ali naprave naročajo mimo UOS, ki je dolžna vsako naročilo po pravilni poti posredovati CDS v potrditev. V primerih strojelomov ali potreb, ki nastanejo med remontom, lahko na predlog UOS in po razpravi na komisiji za osnovna sredstva nabavo odobri UO, vendar mora brezpogojno to predložiti na prvem prihodnjem zasedanju še v potrditev CDS.

V kolikor bi se pojavilo kakšno manjše ali večje naročilo mimo te poti, morajo EE plačilo kriti iz svojih sredstev, krivce pa naj potem kličejo na zagovor.

6. Čimprej je treba pregledati osnovna sredstva, vskladiščena na Blejski Dobravi in vsa za podjetje neuporabna sredstva ali prodati ali pa likvidirati. Podobno naj napravijo EE v svojem delokrogu.

7. Uprava podjetja naj predloži, kako naj se sprovede tehnična evidenca osnovnih sredstev muzeja železarne.

8. Ker ima železarna v posesti manjše eno in dvostanovanjske hiše, ki so v slabem stanju in bi za temeljita popravila potrebovali precejšnja sredstva, obstajajo pa interesi, ki bi te hiše kupili, zadolži CDS strokovno komisijo, da hiše oceni in predloži morebitno prodajo.

9. Plansko-ekonomski oddelek naj prouči in ekonomsko utemelji povečanje stala navijalcev elektromotorjev v delavnicah na Jesenicah in Javorniku.

V. POROČILA KOMISIJ CDS

Komisija za organizacijo dela je predložila sistematičnejšo delovnih mest novoustanovljene gasilske enote, komisija za nagrajevanje pa nove obračunske postavke za ta-delovna mesta.

Komisija za gospodarstvo je predložila program popravil iz 2,6% sredstev za investicijsko vzdrževanje, najetje kredita in cene za nove vrste elektrod.

Na predlog komisije za nagrajevanje je CDS priporočil EE konstrukcijske delavnice, naj počaka z izvajanjem sklepa o ukinitvi norm v tej EE, dokler ne bo CDS razpravljal o kompleksnem poročilu o problematiki norm.

IV. PROGRAM UPORABLJANJA SREDSTEV ZA AMORTIZACIJSKO ZAMENJAVO V LETU 1963

Program amortizacijske zamenjave v višini 313.966 tisoč 350 dinarjev je predložila uprava osnovnih sredstev. Komisija za osnovna sredstva je ta program skupaj s poročilom o delu tehnične evidence osnovnih sredstev pregledala in predložila CDS, da ga potrdi. Poleg tega, da je CDS program potrdil, je na predlog komisije za osnovna sredstva sprejel še naslednje sklepe:

1. Za del plačila po potrjenem programu in za stroje, ki so bili naročeni izven programa, kot začasno financirati, naj se sredstva refundirajo iz investicijskih sredstev z namenom, da ostane predvidena vsota za amortizacijsko zamenjavo neokrnjena.

2. Za nujne potrebe in prekorajitve naj se predvidi 15 milijonov rezervnih sredstev.

3. S potrjenim programom ostane še nekaj nepokritih potreb, program pa verjetno v celoti ne bomo mogli uresničiti. Zato je treba vsak predmet iz programa pred njegovo realizacijo individualno obravnavati, predložiti zanj vso tehnično dokumentacijo s podrobno ekonomsko obrazložitvijo, na predlog UOS pa ga mora potrditi še tehnični kolegij.

III. POROČILO O STANJU INVESTICIJ (IZGRADNJA REKONSTRUKCIJ)

Poročilo o stanju investicij je podala uprava osnovnih sredstev in ga je CDS vzel na znanje ter sklenil:

Cetrta izmena v martinarni

(Nadaljevanje s 1. str.)

dohodka občutno povečal, tako da bo ostal v povprečju praktično nespremenjen.

Z uvedbo četrte izmene pričakujemo določene težave, ki jih prinese vsak nov sistem. Te težave pa bodo le prehodnega značaja, katere bomo z zavestno delovno disciplino in dobro voljo celotnega kolektiva martinarne ter s pomočjo organov delavskega samoupravljanja, družbeno-političnih organizacij in uprave podjetja kmalu odpravili ter dokončno osvojili nov sistem obratovanja.

Ing. Tone Zevnik

Joža Čop - sedemdesetletnik

V sredo je praznoval 70-letnico dolgoletni član našega kolektiva in vsej jugoslovanski ter mednarodni planinski javnosti znan Čopov Joža.

Joža Čop se je že kot štirinajstletni mladenci zaposlil v žični valjarni, kjer je bil skoraj 40 let na delovnem mestu zankarja. Toda Joža Čop ni bil le dober in splošno priljubljen delavec, ampak znan tudi kot naš najboljši alpinist vseh časov. S svojo plezalsko družbo je kot prvoprstopnik preplezal skoraj vse stene in grebene Julijskih Alp, odlikoval pa se je tudi kot požrtvovalen gorski reševalec. Velike so njegove zasluge pri razvoju planinstva in alpinizma, prevelike, da bi jih lahko dobro opisali. Dokaz za to je tudi odlikovanje predsednika republike tovariša Tita, ki ga je ob njegovem življenjskem jubileju odlikoval z Redom dela z rdečo zastavo in s tem poudaril njegove zasluge. K temu visokemu odlikovanju mu tudi mi iskreno čestitamo in se pridružujemo številnim čestitkam, ki jih je prejel ter želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let.

Izobraževanje v obratu javornik I

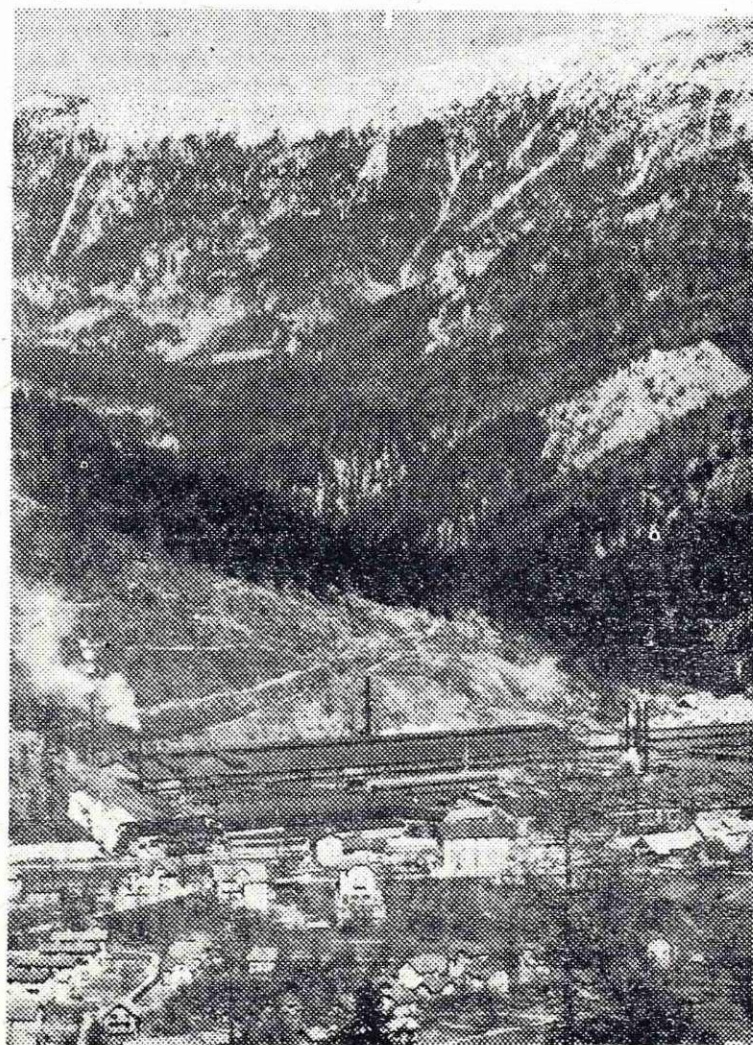
Obrat Javornik I je poleg tega, da ima zelo zastarele agregate, tudi eden od obratov, ki ima sorazmerno malo kvalificiranega kadra. Vzrok za takšno stanje je, da nismo v naših šolah vzgajali metalurških kadrov in veliko število pomožnih delovnih mest. V obratu se je takšno stanje zelo maščevalo pri izpolnjevanju vsakodnevnih nalog. Zato se je obrat odločil, da preko kadrovskega oddelka skupno z ŽIC organizira seminarje za izpopolnitev znanja. To nalogo, moram reči, so organizatorji ŽIC do danes uspešno izvedli. Organizirani so bili doslej naslednji tečaji: za avtogenske rezalce, za žerjavovodje, za PK delavce, za delavce pri odpremi, za delavce, ki so bili v NOV in za delavce, ki zamenjujejo delovodje.

Vsi ti seminarji so bili uspešno izvedeni. Ljudje so z zanimanjem spremljali podano snov in rezultati se odražajo na delovnih mestih.

Obrat ima še veliko potreb po izobraževanju. Zato bo v prihodnjem obdobju eden prvih tečajev za čistilce, če-

prav je pred leti že bil. Sedaj so na teh delovnih mestih sami novi delavci in jih je treba primerno izobraziti. Torej imata ŽIC in obrat še dovolj nalog. Po dosedanjih izkušnjah pa bomo v sodelovanju z ŽIC prav gotovo te naloge tudi uspešno izvedli le, če bodo delavci še vedno kot do danes redno obiskovali tečaje.

Z.

V valjarnah na Javorniku so organizirali seminar za namestnike delovodij. Seminar je lepo uspel, v prihodnje pa bodo morali posvetiti skrb za pripravo vodilnega kadra, ki ga bomo potrebovali na Belškem polju

Mesto EE v statutu podjetja

Predlog za razpravo o statutu podjetja

V 11. številki smo objavili članek o sestavi teza za statut podjetja. Namen tistega članka, kakor današnjega in še vseh ostalih v bodoče, je, da pri sestavljanju teza in končno tudi pri sestavljanju samega statuta sodeluje celoten kolektiv. Statut mora biti odraz kompleksnega dela in življenja kolektiva, zato je prav, da pri njegovi sestavi kolektiv sodeluje.

Ko smo začeli sestavljati teze za statut, smo v poglavju o delavskem samoupravljanju naleteli na vprašanja, o katerih bo moral kolektiv razpravljati in izreči svoje mnenje. To je še posebej važno prav za poglavje o delavskem samoupravljanju — naši največji pridobitvi socialistične revolucije, naši edinstveni jasno začrtani poti preobrazbe družbenega sistema.

Ko razpravljamo o našem bodočem statutu, nam je jasno, da bomo nekatera vprašanja morali postaviti tudi načelno, kajti če bi ta vprašanja konkretizirali, bi zavirali razvoj, ali pa bi posamezna določila v statutu morali nenehno spreminjati.

Sedaj imamo v našem podjetju 31 ekonomskih enot. Menimo, da v statutu ne bi smeli postaviti določenega števila EE, temveč bi morali precizno izreči le definicijo, kaj je EE, kdo so njeni organi, kako in kdaj te organe volimo, kakšne so njihove pravice in dolžnosti, kakšni njihovi medsebojni odnosi,

odnosi do centralnih in družbenih organov. Vse ostale podrobnosti naj bi določali ali sklepi samoupravnih organov ali pa posamezni poslovnik za delo samoupravnih organov. Zato komisija za sestavo teza predlaga naslednje definicije:

Ekonomska enota je osnovna samostojna samoupravna enota. Tvori jo kolektiv ali skupina proizvajalcev, združena v delovno organizacijo, ki pa mora zadovoljiti naslednjim osnovnim pogojem:

1. imeti mora lastna osnovna sredstva in lastna sredstva za proizvodnjo,
2. imeti mora možnost lastnega obračuna,
3. teritorialno mora biti povezana celota in
4. imeti mora lastno enotno operativno tehnično vodstvo.

Kaj naj pomeni takšna definicija EE?

1. Pogoj, da mora imeti EE ali z drugimi besedami skupina proizvajalcev, združena v delovno organizacijo, lastna osnovna sredstva, ne pomeni dobesedno, da bodo stroji in naprave oziroma zgradbe neposredna lastnina proizvajalcev, temveč da bo ta sredstva EE imela v upravljanju. Neposredni lastnik sredstev je družba, EE kot član te družbe pa je posredni lastnik. To pa EE daje poleg pravice, da ta sredstva uporablja za pridobitveno dejavnost, tudi dolžnost, da ta sredstva čuva, vzdržuje in obnavlja ter zamenjuje, če stopnja tehničnega razvoja to zahteva. Pomankljivost naših sedanjih pravil je bila prav v tem, da so EE imele določene pristojnosti, kako uporabljati osnovna sredstva za pridobitveno dejavnost, predvsem z organizacijo takšnega dela, da je zmogljivost teh sredstev izkoriščena do maksimuma, niso pa imele določene dolžnosti. Statut bo torej moral predvidevati tudi dolžnosti oziroma odgovornost, zato je pogoj, da mora imeti EE lastna sredstva, opravičljiv. To pomeni, da z določenimi osnovnimi sredstvi lahko upravlja le ena skupina proizvajalcev, združena v delovno organizacijo, ne pa dve ali več skupin in je to osnovni pogoj, da takšna skupina lahko ustanovi EE.

2. EE mora imeti možnost lastnega obračuna, pomeni, da bo morala imeti skupina proizvajalcev, združena v delovno organizacijo, možnost, da ugotavlja doseženi dohodek, morala bo ugotavljati stroške proizvodnje in predelave ter ostale stroške v zvezi s tem, ker bo le tako proizvajalec lahko neposredno vključen v upravljanje. Ugotavljati samo doseženo maso osebnih dohodkov in sklepati o načelih ter merilih udeležbe posameznega člana iz te grupe ni dovolj, da bi skupina imela takšno ekonomsko utemeljitev, da bi lahko formirala EE. Pogoj, da mo-

ra EE imeti lastna osnovna sredstva, zahteva tudi ta pogoj — da ima možnost lastnega obračuna.

3. EE mora biti teritorialno povezana celota, pomeni, da je v velikem kolektivu, ki ima več EE, le tako zagotovljeno načelo enakopravnosti in bodo le tako lahko postavljeni točno definirani in enakopravni medsebojni odnosi. Ta pogoj vsebuje tudi načelo samostojnosti in v končnem rezultatu do maksimuma sprošča iniciativo neposrednega proizvajalca-upravljavca. S tem pogojem pa dobi proizvajalec tudi določene pravice v okviru dolžnosti, ki jih ima pri upravljanju z osnovnimi sredstvi in ugotavljanju doseženega dohodka.

4. EE mora imeti tudi enotno operativno tehnično vodstvo, kar pomeni, da mora samoupravni organ s svojimi točno določenimi pravicami in dolžnostmi imeti tudi vodstveni kader, ki bo uresničeval njegove sklepe in predlagal ukrepe, ki so potrebni, da samoupravna enota zadovolji vsem svojim pravicam in dolžnostim.

Vsi ti pogoji so med seboj povezani, njihova podrobnejša razčlenitev pa nam že izraža pristojnosti in naloge samoupravnih organov, ki jih bomo v EE formirali. S statutom moramo pomanjkljivosti sedanjih pravil, prav po vprašanju definicije EE, odpraviti, ker so zato v železarni podani vsi pogoji.

Če smo že definirali EE kot osnovno samostojno samoupravno enoto, ji moramo v statutu določiti tudi samoupravne organe. Komisija predlaga:

Najvišji organ v EE naj bi bil tudi vnaprej zbor ekonomske enote, ki ga tvori celoten kolektiv. ZEE je tudi osnovni samoupravni organ v železarni. Vodi ga predsednik zbora oziroma namestnik, ki ga za dobo dveh let izvoli kolektiv EE na splošnih tajnih volitvah.

Zbor EE ima svoj izvršni organ — delavski svet ekonomske enote (DSEE). Komisija meni, da bi imele vse EE, brez ozira na številčno stanje, delavske svete, ki bi šteli od 5 do 25 članov. Člane DS EE voli prav tako kot predsednik ZEE kolektiv EE na splošnih tajnih volitvah, medtem ko izvoli predsednika in njegovega namestnika na prvi seji DS izmed svojih članov. Tudi DSEE naj bi volili za dobo dveh let.

Prosimo kolektiv, da svoja mnenja, pripombe, predloge in podobno, lahko posamezno ali pa kolektivno kot mnenje ZEE, DS ali UO, pošiljajo na kadrovske sektor in s tem pomagajo pri sestavljanju teza. Bilo bi dobro, da bi svoje mnenje in predloge objavljali tudi v »Železarnju«, ki naj prav sedaj postane res prava tribuna proizvajalcev našega kolektiva.

M. Polak

RESITEV KRIZANKE iz 12. številke

Vodoravno: 1. praksa, 7. oprema, 13. rebula, 14. klepar, 15. anali, 16. vlak, 17. N(ovo) m(esto), 18. voda, 19. Wien, 20. oda, 21. Dia, 22. karp, 23. usad, 24. Arnavti, 26. Vrata, 27. pat, 28. trn, 29. trans, 32. lobanja, 36. Rado, 37. pipa, 38. jed, 39. Eva, 40. Mars, 41. geto, 42. S(evšek) N(ada), 43. rida, 44. kamin, 45. kitara, 47. Prleki, 48. ak-siom, 49. ananas.

Navp.: 6. A(nton) A(škerc)

Dopuste je treba enakomerno izkoriščati skozi vse leto

Pretekli teden je imel delavski svet EE martinarne svojo 12. redno sejo, na kateri je obravnaval različne obratne probleme.

Najprej je obratovodja podal tehnično poročilo za januar in februar, iz katerega

tako moral v remont, pri manjkalo je kisika, mazut je vseboval visoko žveplo, bile pa so še druge nevarnosti zaradi neugodnih vremenskih razmer. Posledica vseh teh faktorjev je bila nizka proizvodnja, in sicer v januarju 2451 ton in v februarju 4242 ton pod planirano, oziroma skupno 6693 ton. — Poleg nizke proizvodnje so bili tudi ostali tehnični pokazatelji odgovarjajoče slabi. Če bo hotel kolektiv martinarne izgubo na proizvodnji iz preteklih dveh mesecev nadoknaditi, bo moral napeti res vse sile ter imeti zagotovljene vse potrebne surovine do konca leta.

Delavski svet je obravnaval tudi problematiko izkoriščanja dopustov enakomerno preko vsega leta, ker so bile do sedaj vedno v polečnih mesecih težave zaradi prekomernega izkoriščanja dopustov. Zato je sprejel sklep, da morajo tisti člani kolektiva martinarne, ki imajo po 30 dni dopusta, iz-

koristiti vsaj 7 dni v času od 1. januarja do 28. februarja vsakega leta, tisti, ki pa imajo 24 dni dopusta, pa vsaj 7 dni v času od 1. januarja do 30. aprila. S tem sklepom je delavski svet zagotovil enakomernejše izkoriščanje dopustov preko vsega leta.

Ker se v praksi pojavljajo težave pri napredovanju in kadrovanju na posameznih delovnih mestih v martinarni, je DS zadalil obratovodstvo, da do seje v maju pripravi interni predlog za uvedbo sistematičnega napredovanja in kadrovanja v martinarni.

je bilo razvidno, da je obratovala martinarna v teh dveh mesecih pod zelo neugodnimi pogoji. Zaradi hude zime je bil pomanjkljiv dovoz starega železa, na plavžu št. 2 so bile velike težave in je

Obvestilo staršem

Na območju ObLO Jesenice bo ponovna oziroma dodatna revakcinacija otrok proti otroški paralizi in to za otroke, rojene od 1956. do vključno 1960. leta. To cepljenje je enkratno z vsemi tremi cepivi in je namenjeno samo tistim otrokom, ki so že v prejšnjih letih prejeli vse tri doze cepiva, to je kot okrepitev imunosti. To cepivo bodo otroci prav tako prejeli z malinovcem, zato prosimo starše, da s seboj prinesejo žličko. Cepljenje je plačljivo in sicer za otroke, katerih starši niso socialno zavarovani ali pa nimajo v redu izpolnjene zdravstvene izkaznice in tiste, ki so iz drugih socialnih zavodov, plačajo po 250 dinarjev. Za vse otroke, ki imajo v redu izpolnjeno zdravstveno izkaznico, pa 130 dinarjev. Zato prosimo, da prinesejo starši s seboj zdravstveno izkaznico. Ker ima cepivo omejeno dobo trajanja, vas prosimo, da se točno držite dneva in ure cepljenja, ker poznejšega cepljenja za zamudnike ne bo. Starši, zavarujte svoje otroke proti zavratni bolezni — otroški paralizi. Cepljenje bo po naslednjem razporedu:

1. JESENICE — Gasilski dom — 8. 4. 1963 od 8. do 12. ure
- Jesenice — Otroški dispanzer — 9. 4. 1963 od 8. do 12. ure
2. RATEČE — šola — 10. 4. 1963 od 8. do 9.30 ure
3. PODKOREN — Kmetijska zadruga — 10. 4. 1963 od 9.30 do 10. ure
4. KRANJSKA GORA — Zdravstvena postaja — 10. 4. 1963 od 10. do 11. ure
5. MARTULJEK — šola — 10. 4. 1963 od 11.30 do 12. ure
6. DOVJE - MOJSTRANA — ambulanta — 11. 4. 1963 od 8. do 9.30 ure
7. HRUSICA — šola — 11. 4. 1963 od 10. do 11. ure
8. PLANINA — šola — 11. 4. 1963 od 11.30 do 12. ure
9. BLEJSKA DOBRAVA — šola — 12. 4. 1963 od 8. do 9.30 ure
10. JAVORNIK - K OROŠKA BELA — šola — 12. aprila 1963 od 10. do 13. ure
11. BREZNICA — pisarna Krajevnega odbora — 15. 4. 1963 od 11. do 13. ure
12. ZIROVNICA — Elektro podjetje — 15. 4. 1963 od 14. do 15. ure
13. JESENICE — Gasilski dom — 16. 4. 1963 od 10. do 12. ure

Zdravstveni dom Jesenice
Higiensko - epidemični oddelek

prejeli smo...

ISKRENA HVALA!

Kolektivu OTK, predvsem pa prevzemnemu oddelku — tov. inž. Novaku, tov. Pesjaku in tov. Soku, kakor tudi ostalim sodelavcem v delavnici OTK se iskreno zahvaljujem za poslovitve ob moji upokojitvi. Najlepša kvala za darila, s katerimi ste me presenetili in mi bodo v trajen spomin. Zahvaljujem se tudi za tople besede ob tej priliki, kakor tudi za razumevanje v zadnjem času pred upokojitvijo. Morda še nikoli poprej, čeprav sem delal 33 let v železarni, nisem tako rad in zadovoljen prihajal v službo kot zadnja let po reorganizaciji OTK. Med predpostavljanimi in sodelavci so bili

res dobri in tovariški odnosi. Zato mi ni bila nobena naloga težka. Čeprav je bilo v delavnici vedno več dela in zahteve vedno večje, sem vse rad izpolnjeval.

Svojim sodelavcem v delavnici želim dobro počutje in jim ob tej priliki priporočam, da naj bodo dobri delavci, ker bodo le tako kos vsakodnevni nalogam. Sedaj uživam svoj zasluženi pokoj in čeprav je lepo biti doma, mi je kljub temu dolgčas po delu, sodelavcih in prijateljih. Želim, da bi tudi drugi, ki odhajajo v zasluženi pokoj, zapustili delovno mesto in obrat z enakimi vtisi in zadovoljstvom kot jaz. Kolektivu OTK, kakor tudi celotnemu podjetju železarne želim še mnogo uspehov pri izpolnjevanju nalog za boljše življenje in napredek v okviru socialistične Jugoslavije.

Emil Koren

VELIKA BRITANIJA — V železarni v Consettu gradijo dva rotorja, v katerih bodo izdelovali jeklo po švedskem postopku »Kaldo« s pomočjo kisika. Za oba rotorja bo dobavilo britansko podjetje »Kent« kontrolne instrumente, ki bodo omogočili avtomatično nadziranje poteka procesa.

ZDA — V železarni Mc Steel Corp. v Detroitu so pričeli graditi novo napravo za kontinuirano vlivanje, ki bo pripravljena za obratovanje ob koncu letošnjega leta.

SOVJETSKA ZVEZA — V zahodni Sibiriji so na področju Berezova in Igrima odkrili velika nahajališča zemeljskega plina, ki so jih že začeli izkoriščati. Zaenkrat predvidevajo, da bodo letno načrpali 20 milijard m³ tega visokokaloričnega goriva, v naslednjih letih pa se bo ta številka postopoma dvignila na 200 milijard m³ letno. V ta namen bodo tudi zgradili plinovod dolg 535 km med Igrimom in zahodnosibirskim industrijskim središčem Serov.

ŠVEDSKA — Na Laponskem, blizu znanega rudnika železne rude Gellivara, bodo

pričeli v kratkem izkoriščati novo nahajališče te železarske surovine. Njegova letna zmogljivost bo okoli šest milijonov ton zelo kvalitetne železne rude.

GABON — V severnem Gabonu so v teku obsežna raziskovalna dela, katerih namen je ugotoviti nova nahajališča manganove in železne rude. Domnevajo, da so na tem področju afriškega kontinenta še velike zaloge teh važnih rud.

JAPONSKA — V japonskih železarnah so začeli izdelovati novo vrsto pločevine za varjenje z višjim odstotkom cirkona. Takšna pločevina je posebno primerna za uporabo pri gradnji mostov, televizijskih stolpov, dimnikov in podobno, ker ima dobre mehanske lastnosti ter je zelo odporna proti vremenskim nepravilnostim.

ZAHOĐNA NEMČIJA — Zahodnonemško podjetje Demag gradi za železarno August Thyssen-Hütte največjo valjarno za valjanje brame na svetu. V tej valjarni bodo lahko valjali brame do največje teže 34 ton ter bo začela obratovati v letošnjem letu.

Razpis

Komunalno prometno podjetje »Avtoservis« Jesenice razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- več avtomehaničnikov VK in KV
- avtoelektričarja VK in KV
- PK delavca za pranje in mazanje vozil.

Ponudbe pošljite komisiji za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij. Osební dohodek po pravilniku. Nastop službe možen takoj.

Pismo uredništvu

V našem »Železarju« objavljate pedagoške sestavke (zadnji čas »Ocenjevanje, spričevala in...«). Zelo rada jih prebiram in sem prepričana, da so tudi ostalim bralkam in bralcem všeč.

Sestavek, ki vam ga pošiljam, mogoče nima dosti skupnega z dosedanjimi sestavki. Gre za »dejavnost«, ki jo opažam že nekaj let pri »vrtičkarjih« pa tudi pri večjih, osnovnošolskih otrocih v njihovem prostem času. — Spomnila sem se na to sedaj, ko je skopnel sneg in se bodo pojavile na topli zemlji razne žuželke, v jarkih bodo poskakovale žabice, občudovali bomo pisane metulje. — Škoda, da se nekateri otroci ne zadovoljijo samo z opazovanjem tega živega dela narave, temveč kmalu začnejo živalice mučiti in preganjati. En brezsrčnež kaj kmalu dobi »primerno družčino«. Saj otrok, ki je prvič jokaje zahteval mami, da je »hudo« ni fantek s kamnom ubijal lepo žabico, drugi že z zanimanjem opazuje mučenje, nato pa sodeluje še sam!

V Angliji in drugod imajo društva za zaščito živali. Tudi pri nas se veliko piše o zaščiti divjadi, kar smo lahko zasledovali prav zadnjo zimo, ko so se lovci in drugi zavzeli za srne in jih krmili v gozdovih. V časopisu ostro grajajo streljanje ptic z zračnimi puškami. Taki ljubitelji živali naj bi bili za vzgled vsem malim preganjalcem in mučiteljem drugih, manj pomembnih in morda manj koristnih in nelepah bitij.

Prosim, poučite v šolah in vrtcih naše otroke, da je preganjanje in mučenje vsake, še tako neznatne živalice strašno grdo in brezsrčno dejanje. Seveda pa naj tudi glede tega svoj prvi pouk dobe otroci doma od svojih staršev.

V. D.

Iz naše preteklosti

Topilnica na Stari Savi

Topilnico surovega železa na Stari Savi so sestavljale naslednje zgradbe: topilno poslopje, v katerem je bil plavž in vetrila, veliko skladišče za oglje (za 200 dunajskih mernikov oglja), osem jaškastih prazilnih peči za rudo, drobilnica žlindre, 4 manipulacijske zgradbe in 3 stanovanjske hiše za uradnike.

Notranje mere plavža so bile: višina 38 čevljev in 6 palcev, premer temelja 3 čevlje 6 palcev, premer trebuha 9 čevljev 10 palcev, premer žrela 3 čevlje.

Potreben zrak so dovajali potom vetrila iz treh litoželeznih valjev. Nad žrelom plavža je bila vzdana litoželezna naprava iz kolenastih cevi, v kateri so plameni segrevali zrak na 180 do 200 stopinj R. Vetrila so dovajala segreti zrak v peč pod pritiskom enega dunajskega funta na kvadratni palec. — Povprečna proizvodnja v 24 urah je znašala 190 do 200 stotov stremenastega surovega železa. Najvišjo proizvodnjo v 24 urah so dosegli dne 23. januarja 1863 z izplenom 302 stota surovega železa. Zaradi tega je proizvodnja v tednu od 18. do 24. januarja 1863 porasla na 1837 stotov. Največja letna proizvodnja je bila pa v letu 1862, ko so v 48 topilnih tednih izdelali 64.622 stotov surovega železa. Najdaljša topilna kampanja na Stari Savi je trajala 71 tednov, to je od 26. januarja 1862 do 5. junija 1863 ter je v tem času znašala proizvodnja 96.464 stotov surovega železa. Zanimivi so podatki o porabi surovin in odgovarjajočih izplenih za zadnjih 34 let:

poraba oglja 3.918.145 žirgelnov (po 5,84 kub.čevljev) siderita od Savskih jam 2.632.555 stotov rjavega železovca iz Pukl 21 tisoč 250 stotov manganove rude z Begunjsčice 88.649 stotov rjavega železovca iz Podkorena 1696 stotov bobovcev iz Podlipce 1018 stotov

sveže žlindre 399.739 stotov skupaj 3.144.907 stotov rude, iz katere so izdelali 1 milijon 220.109 stotov belega in sivga surovega železa.

Zelo zanimivi so podatki o primerjavi porabe oglja v letih od 1834 do 1870. V letih od 1832 do 1852 je bila povprečna poraba oglja na 100 funtov surovega železa okoli 22,2 kub. stop. Z vetrilom na dve formi so dovajali v plavž hladen zrak. Od leta 1853 do leta 1860 se je zmanjšala poraba oglja ter je znašala povprečno 17,7 kub. stop. na 100 funtov surovega železa, pri čemer je vetrilo dovajalo z dvema formami v plavž segreti zrak. Še bolj pa je padla poraba v desetletju 1861 do 1870, ko je znašala povprečna poraba samo še 15,2 kub. stop. oglja na 100 funtov surovega železa, pri

čem pa je segreti zrak v plavž dovajalo vetrilo s tremi formami.

V jugovzhodnem kotu plavžarske stavbe pa je stala kupolna peč za pretapljanje pralnega železa, kjer so izdelovali za fužino potrebne navadne litoželezne iz-

ljem. Iz izdelanih maslov in volkov so skovali pod grobimi kladivi, ki so jih gonila vodna kolesa, gredice in dečke (tako so imenovali deseti del volka, iz katere so pod kladivom za fino vlečenje izdelovali jeklo in paličasto železo.

delke.

Pudlovka na Stari Savi za jeklo in železo je imela tri pogonske zgradbe, komoro za vetrila, cirkularno žago, skladišče končnih izdelkov in veliko stanovanj. zgradbo za delavce. Plinske pudlove peči so bile na novo zgrajene v letu 1869, in sicer po patentiranem Siemensovem postopku plinske kurjave, s takozvanimi rezervnimi ventili in generatorji; peči so imele skupen 34 čevljev visok dimnik.

Peči so kurili s suhimi drvimi, predvidena pa je bila kurjava za osušeno šoto. Ognjišče za surovo jeklo in zagrevalne peči so bila kurjena še na stari način z og-

Pri polnem obratovanju je pudlovska kovačnica na Savi bila zmožna predelati letno 7500 stotov različnih jekel in 2500 stotov vlečenega železa.

V štirih starih pečeh za jeklo in dveh zagrevalnih pečeh so v 34 letih, od 1836 do 1870, izdelali:

127.343 stotov brešijanskega jekla od št. 000 do VI
24.826 stotov Acalon jekla
2775 stotov vlečenega in strojnega jekla

27.650 stotov kalo odpadkov skupaj 182.594 stotov.

Za to proizvodnjo so porabili 54.580 kubičnih čevljev lesa, 1.73.595 žirgelnov oglja, 276.769 stotov surovega železa in 19.889 stotov odpadkov. Skupno 296.658 stotov.

Razstava tehničnih dosežkov, posebnost IV. zleta LT

V okviru IV. zleta Ljudske tehnike, ki bo od 18. do 26. maja na Jesenicah, bo tudi razstava tehničnih dosežkov iznajditeljev, novatorjev, racionalizatorjev in avtorjev obratnih izboljšav. Za razstavo, ki jo v okviru zleta organizira DIATI Jesenice, vlada med našimi avtorji izboljševalnih predlogov veliko zanimanje. Poleg naših avtorjev in racionalizatorjev, ki se bodo predstavili s svojimi izdelki, bodo na razstavi sodelovali tudi avtorji iz TIA in Verige Lesce, Elana v Begunjah, LIP-Bled, Plamena iz Kroke, Iskre in Save iz Kra-

nja. Tu bodo tudi razstavljalci iz Zirov, Skofje Loke, Tržica itd. Namen razstave je v tem, da bodo organizatorji in tudi sami avtorji dokazali kaj zmorejo, razstavljali pa bodo prototipe izdelkov, grafikone, slike itd. Vsekakor

Jubilejni »Skok čez kožo«

Letos je minilo 40 let, odkar je na rudarsko-metalurški fakulteti diplomiral prvi inženir — rudar. »Skok čez kožo«, ki so ga takrat prvič izvedli študentje, pa je ohranil tradicijo in so mu študentje sedaj za 40-letnico posvetili še posebno pozornost. Vsi, ki so sodelovali, so znova dokazali, da jih še vedno vežejo čvrste vezi rudarsko-metalurške bratovščine.

»Skok čez kožo« je tradicionalen običaj, ki ima svoje začetke že v 16. stoletju na Slovaškem. Vsak mlad človek, ki je hotel postati rudar, je moral dokazati svojo pogum in svojo telesno moč s tem, da je skočil preko jame — to je preko rudniškega jaška. Pozneje, ko so postali jaški preširoki, je to skakanje preko njih zamenjal »skok čez kožo«. Koža je bila v tistih časih neobhodno potreben rekvizit vsakega rudarja, da se je lahko po njej spuščal po drčah v jamo, varovala pa ga je tudi pred mrazom in mokroto.

»Skok čez kožo« se je prenesel naprej v naše rudnike, nato pa v rudarske šole in tako je prišel tudi na rudarsko-metalurško fakulteto v Ljubljani. Vsako drugo leto ga pripravi »Skokov odbor«, sestavljen iz študentov zadnjih letnikov rudarstva in metalurgije. Sedaj so se jim pridružili še geologi, ki so letos tudi prvič skakali.

Program »Skoka« je zajet v »Skokovem statutu«, ki natančno določa, kako poteka sprejem brucov v rudarsko-metalurško bratovščino.

Slavnost poteka takole:

V dvorani, ki je okrašena z rudarskimi zastavami in znaki, sedi v sredini častne tablice prezidij, ki ima neomajno oblast nad vsemi ostalimi omizji. Okoli prezidija sedijo častni gostje; na njegovi desni strani je tablica starih bajt, ki jim poveljuje desni kontrapik, na levi pa je tablica krokarjev, ki jim poveljuje levi kontrapik. Na sredini pa je brucovska miza, kjer ima besedo brucmajor, ki pa je v začetku slavnosti še prazna.

Že nekaj ur pred svečanostjo se zbera v dvorani »bruci« v svečanih rudarskih uniformah in gredo iskat brucmajorja, ki je nekje v mestu. Ko ga najdejo, ga naprosijo, da jih popelje pred prezidij. Brucmajor po pregovarjanju privoli in potem po raportu obeh kontrapikov tudi sam stopi do prezidija in ga zaprosi, če sme v dvorano pripeljati zeleno brucad. Prezidij mu dovoli, obe tablici pa jih sprejmeta z nedovnanjem: pozneje pa se pomirita in vsi skupaj zapoje rudarsko himno.

Sedaj se prične svečani del — skok. Vsak bruc stopi na sodček piva, pove svoje ime, priimek, poklic in življenjsko geslo, spiše vrček piva in skoči na poziv brucmajorja: »Skoči, bruc in spoštuj rudarski stan!« Po skoku mu bolet opaše rudarsko kožo okoli ledij, ga poljubi in mu čestita k sprejemu v rudarsko-metalurško bratovščino. Vsak bruc ima svojega botra — starejšega inženirja, ki ga sedaj poučuje o njegovem poklicu. Tudi pozneje boter po možnosti skrbi za njegovo poklicno in življenjsko kariero.

Ko je skok končan in so vsi sprejeti v knapovsko metalurško bratovščino, da prezidij znak, da je svečanost končana in da se prične prsta zabava.

»Skok čez kožo« je za bruc ca prag, s katerega prestopi v novo življenje, za starejšo inženirje in strokovnjake pa ugodna prilika, da se sestanejo, pogovorijo o svojih problemih in spominih ter hkrati dokaz, da jih še vedno veže stara rudarsko-metalurška bratovščina.

V. G.

Jeseniški godbeni ki sporočajo

V »Železarju« je bilo že objavljeno, da bo letos članarina za podporne člane jeseniške godbe povišana na 300 dinarjev letno in da bo odtegnjena članom našega kolektiva v maju. Zvedeli smo, da bo iz objektivnih razlogov to storjeno že v aprilu in bodo vsi imeli to označeno na izplačilnem listku, ki velja kot izkaznica za podporno članstvo godbe.

Obenem jeseniški godbeni ki sporočajo vsem podpornim članom godbe, ki niso člani kolektiva Železarne Jesenice, da morajo poravnati članarino do 31. maja letos za tekoče leto in sicer inkasantu godbe ali kateremukoli godbeniku, ki ga poznajo. Lahko pa tudi osebno poravnajo članarino vsak torek in petek od 18.30 do 20. ure v godbeni sobi v Titovem domu.

Avto-moto klub Jesenice v sodelovanju s turistično agencijo »IZLETNIK« Jesenice prireja 1. in 2. maja dvodnevni izlet v Benetke.

Prijave sprejema turistična agencija »IZLETNIK« do 5. IV. 1963.

Problematika delovne varnosti

S tehničnim razvojem naše železarne se iz dneva v dan tudi povečuje asortiment in poraba tehničnih plinov. Vzoredno s tem pa se kažejo tudi manjše in večje nepravilnosti pri uporabi in manipulaciji s tehničnimi plini.

Jasno je, da je za vsako delo potrebno odgovarjajoče znanje in izkušnje, za delo s tehničnimi plini pa tembolj, ker je to delo zelo nevarno. Ni dovolj, da imamo v obratu strokovnjaka za varjenje ali dobrega instalaterja plinskih napeljav, če določeni ni istočasno poučen o lastnostih in nevarnostih plina, s katerim ima opravka. Kaj nam pomaga, če tak strokovnjak iz neznanja ali brezbrčnosti s svojim delom spravlja v veliko nevarnost sebe in svoje sodelavce, da materialne škode niti ne omenim.

Ne nameravam pisati o tehničnih in varnostnih predpi-

sih v plinski tehniki, ker je snov preobširna, pač pa bom nanizal nekaj nesreč oziroma eksplozij, ki so nastale tekom let pri nas v železarni.

Predložke (vodne varovalke), ki so nameščene po vročih obratih, je treba zelo pogosto kontrolirati zaradi tega, ker tekočina, ki mora biti nalita do predpisane višine, hitreje izhlapeva, kakor na drugih mestih, kjer ni take vročine. Prav zaradi tega, ker nivo tekočine ni bil kontroliran in je bila predložka skoraj prazna, je prišlo dne 29. 7. 1957 v martinarni do vžiga cevovoda. Na omenjeni predložki so bile nameščene gumijaste cevi, vendar tako slabo, da je aceten uhal mimo cevi pri ventilu na prosto. Iskra, ki je od nekje (verjetno od peči) priletela k predložki, je zažgala uhajajoči aceten. Takoj so se vžgale gumijaste cevi, plamen pa je šel skozi predložko po glavnem aceti-

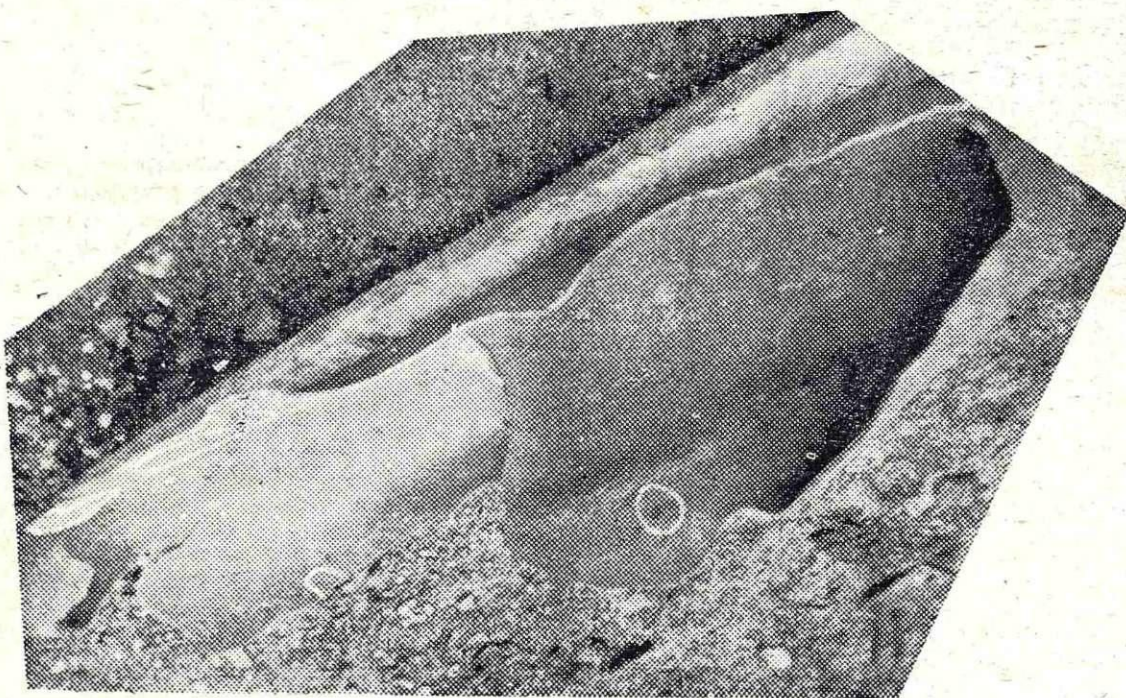
lenskem vodu. Slučajno je bil v bližini nadzornik tehničnih plinov, ki je takoj reagiral in zaprl glavni dovodni ventil in tako preprečil večji požar ali pa še celo eksplozijo. Pri tej nesreči je bila predložka popolnoma uničena, ker so pogoreli vsi varovalni elementi z ventili vred.

Podoben primer je bil 31. 3. 1960 na javorniku I. Pri rezanju valjavskega škarta je iskra vžgala uhajajoči aceten pri slabo nameščeni gumijasti cevi na vodni predložki. Zaradi vročine so zgorela tesnila ventilov, tako da uhajajočega acetilena ni bilo mogoče zapreti. Požar se skozi predložko ni razširil, ker je bila pravilno zalita, pač pa so se vžgale še kisikove cevi, kar je gorenje še pospešilo. Šele ko so zaprli glavni ventil, je ogenj ugasnil.

Po nekaterih obratih imajo navado, da varilne garniture zapirajo s predložko vred v

posebne pločevinaste omarice. Če so te omarice zgoraj in spodaj iz mreže ali perforirane pločevine, tako da so **zadostno zračene**, je stvar v redu. Omarice pa ne smejo biti zaklenjene, ker se v slučaju požara potem ne morejo hitro odpreti in priti do ven-

klenil v predal delovne mize, ker pa ventil ni dobro tesnil, sta kisik in aceten uhajala iz pištole po predalu. Iz neznanih vzrokov je potem prišlo do vžiga te mešanice, ki pa je povzročila tako močno eksplozijo, da je bil del delovne mize popolnoma uni-

Eksplozija jeklenke za kisik

Vžig glavnega reducirnega ventila za valjarno 2400 v kisikarni na Javorniku z dne 5. 11. 1958. Od reducirnega ventila je ostala samo vzmet

tilov. Da je omenjena omarica nevarna, nam povesta naslednja primera:

13. 9. 1958 sta dva ključavničarja v ključavničarski delavnici z avtogensko varilno pištolo grela venec velikega polžvega kolesa, katerega sta hotela vročega nasaditi. Gumijasta cev ali ventil je puščal aceten, tako da je le-ta uhajal v omaro. V omari se je nabrala eksplozivna mešanica (aceten in zrak) in ko se je ključavničar s prižganim gorilcem približal omari, je nastala močna eksplozija in požar. Rezultat eksplozije in požara pa je bil mnogo pobitih okenskih šip, zgorelih manometrov, ventilov na predložki in zgorelih oziroma uničenih 40 m gumijastih cevi za kisik in aceten. Ključavničarja pa sta dobila manjše opekline.

Srečo, da ni prišlo do človeških žrtev, pa je imel pred leti varilec v instalacijski delavnici na Javorniku. Po končanem varjenju je namreč varilno pištolo enostavno za-

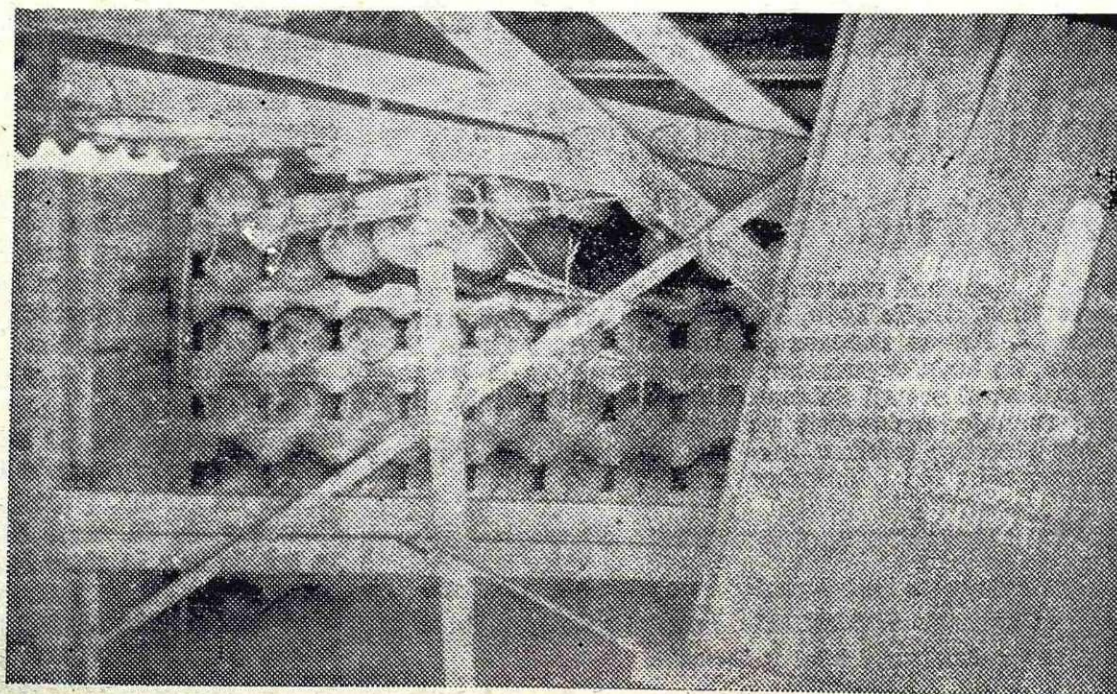
čen, šipe v oknih pa so bile vse zdrobljene.

Na podoben način se je 9. 4. 1960 vžgala omarica v jeklovni, le da je tu pri požaru pomagal še generatorski plin, ki je prav tako uhajal v omarico. Na srečo je bila predložka pravilno zalita, tako da se aceten ni vžgal naprej po cevovodu. Poškodovani so bili samo ventili, gumijaste cevi in manometri.

Neverjetno, pa vendar je res, da imata godovanje in aceten nekaj skupnega. Gotovo ste že slišali iz delavnic ali starega železa zamolkle detonacije. Slišali že, vendar pa niste nič videli, ker so »kanon« hitro pospravili. Vidite, to pa je takole:

V par metrov dolgo cev primernega premera napolnijo aceten, da nastane v cevi eksplozivna mešanica in ko pride godovnik mimo, to mešanico prižge. Sledi močna detonacija, kar godovnika opomni na njegovo dolžnost...

Kaj bi se zgodilo, če cev ne bi bila tako močna, da bi ta

Eksplozija baterijskega voza za prevoz kisika

pri uporabljanju tehničnih plinov

pritisk zdržala in bi se razletela. Blizu stoječi bi potem prav gotovo praznovali v bolnici, če ne še celo na Dobravi.

V naslednjem odstavku mislim razložiti, kakšno škodo je povzročila taka plinska mešanica 8. 9. 1960 na haldi.

V baraki so bile montirane za potrebe rezalcev »svinje« tri acetilenske predložke tako, da je bilo možno delati šestim rezalcem naenkrat. Acetilenske gumi cevi so bile na več mestih spojene (štukane) in to tako slabo, da se je ena cev med delom iztaknila. Rezalec je z delom prekinil, spojil cev in takoj zopet prižgal pištolo, ker je pač hotel nadaljevati z delom. Ni pa pomislil (verjetno tudi ni vedel), da je pri okvari cevi prišel v cev zrak, ki je z acetilenom ustvaril eksplozivno mešanico, ki je takrat, ko je rezalec prižgal pištolo, eksplodirala. Pritisk, ki je nastal pri eksploziji, je snel iz priključkov gumijasto cev, tako da se je vžgal acetilen na predložki. Vročina je omehtala tesnila na kisikovih ventilih in na prosto je začel uhajati tudi kisik, ki je gorjenje še pospešil. Ventilov se zaradi ognja ni dalo zapreti, pač pa so se zaprli na glavnem acetilenskem in kisikovem vodu.

Preden je pritisk v ceveh popustil, je pri tem v baraki zgorelo 180 m kisikovih, acetilenskih in zračnih gumi cevi, tri kompletne vodne predložke, ena rezalna pištola in en reducirni ventil za kisik.

Vsak, ki ima opravka s tehničnimi plini, ve, da lahko pride do samovžiga, če pride kisik v dotik z maščobo. V kisikarni na Javorniku se je zaradi oljnih hlapov, ki so prihajali od zračnih kompresorjev, vžgal 7. 10. in 5. 11. 1958 glavni reducirni ventil za

valjarno 2400. Pri teh požarih sta se vžgala dva kisikova odvajalna kompresorja in električno stikalo. Šele gasilci so lahko požar pogasili. Rezultat pa je bil: popolnoma uničen reducirni ventil, del cevovoda, klinasti jermeni na kompresorju, električna stikala in manometri. Za flemanje pa je pomenilo to 44 ur zastoja.

Tudi naslednji primer kaže, kaj se zgodi, če pride kisik v dotik z maščobo.

V valjarni 2400 sta dva zidarja javorniških vzdrževalcev popravljala industrijski kanal. Pri svojem delu sta uporabljala tudi zračni kompresor. Dva dni je delo potekalo normalno, tretji dan, to je 29. 9. 1958, pa je nastala na kompresorju eksplozija, zgorela pa je tudi dovodna gumijasta cev. Šele po nesreči so ugotovili, da je bil priključen na kisikov namesto na zračni cevovod. Oba zidarja sta dobila opekline po rokah in bolovala 12 oziroma 20 dni.

Glede omenjene nesreče mislim, da mi ni treba še posebej poudariti, da je nevarno tudi z nafto oprane strojne dele izpihovati s kisikom.

Tudi tesnila na ventilih, reducirnih ventilih in manometrih se lahko vžgejo, če sputimo preko njih kisik z veliko hitrostjo. Prav zaradi tega moramo ventile na jeklenkah in cevovodih, v katerih je kisik, odpirati počasi. Slika zgoretega reducirnega ventila nam zgovorno pove, da je to res. Nekateri šoferji oziroma lastniki motornih vozil imajo navado, da polnijo svoje pnevmatike s kisikom; ker je tudi to zelo nevarno, upam, da bodo sebi v prid tako početje opustili.

Ko že govorimo o »osebni« uporabi kisika, naj omenim še en primer. Nekateri rezalci oziroma varilci imajo na-

vado, da se v vročih dneh hladijo s kisikom na ta način, da se pod obleko pihajo iz pištole. Varilcu s tako impregnirano obleko je potrebna

Požar VT kisikovega voda na Javorniku z dne 23. septembra 1961. Bakrena cev je gorela globoko pod zemljo.

samo majhna iskra in zagorel bo kakor bakla. Kdor tega ne verjame, naj vpraša strojnike v kisikarni na Jesenicah in povedali mu bodo, da so posledice take »bakle« štirimesečno bolovanje.

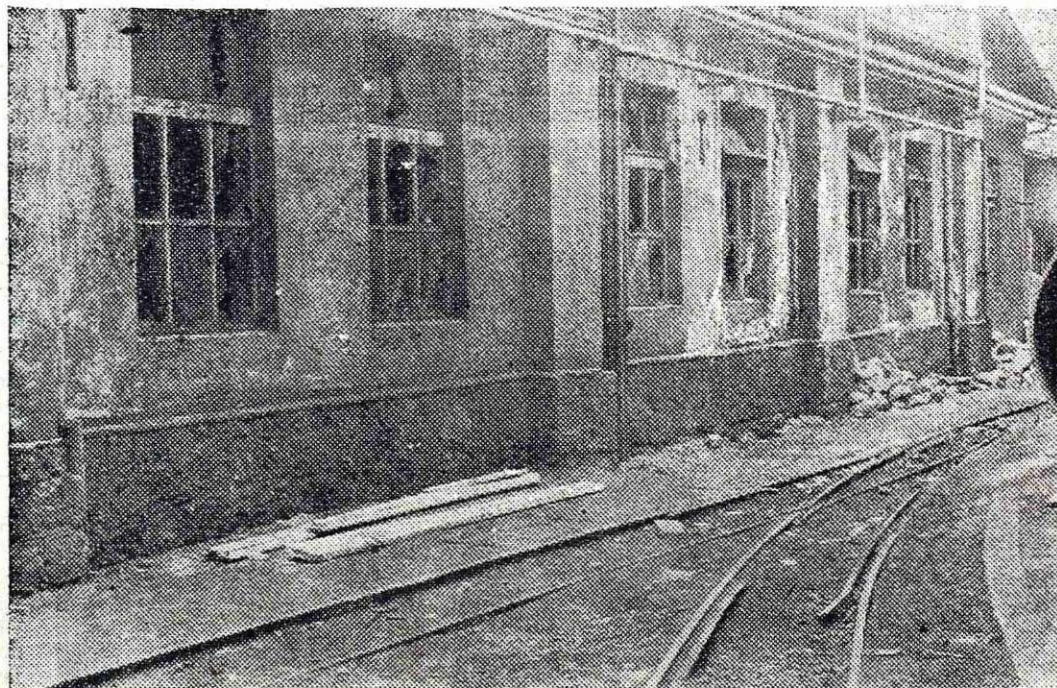
Zelo nevarno je popravilo polomljenih in zalomljenih ventilov v polnih plinskih je-

klenkah. To delo zahteva precej izkušenj in dobrih živcev. Takemu delu pravijo strokovnjaki reševanje jeklenk. Da pa je tako reševa-

kovnjaka. Iz vseh jeklenk je bilo treba vzeti steblo ventila, ki je bilo zalomljeno v grlu jeklenke. V odlomljen ventil sta naredila zareze, tako da sta lahko s posebnim ključem pričela odvijati ventil. Iz jeklenke je kmalu močno pričelo pihati. Vendar ne za dolgo, z roko je eden od obeh strokovnjakov poizkusil ventil zapreti, ki pa je bil popolnoma ohlapen (v jeklenki je končni navoj). Ventil je pričel potem z roko odvijati, saj iz jeklenke ni prihajal plin. Ko je to delal, je jeklenka ležala na tleh. Mislila sta že, da je delo na jeklenki opravljeno, ko je nastal močan pok, ki je vzel jeklenko in ventil. Jeklenka je odpihala skozi blizu stoječo leseno barako in padla v okrog 20 metrov oddaljeno razbijalnico za sivo litino. Ventil pa je odneslo približno 100 metrov daleč preko kurilnice. Jeklenka je bila seveda potem neuporabna zaradi udarcev.

Do nesreče je prišlo zaradi tega, ker je bil plin vlažen in se je takrat, ko je plin izhajal (zaradi eksplozije), na pravil v grlu led in preprečil nadaljnje izhajanje plina. Ko pa se je led otopil, je imel zopet plin tako reakcijsko moč, da je jeklenko odneslo.

Opisal sem nekaj bistvenih primerov nesreč, ki nam zgovorno povedo, da je delo s plini nevarno in zahteva dosti znanja in izkušenj. Želja nas vseh je, da zmanjšamo nesreče in okvare na minimum, zato naj vsak, ki ima opravka s plini, dela previdno in varno. Vsako spremembo ali okvaro na plinskih napravah pa je treba takoj javiti obratovodstvu plinske in vodne energije ali kisikarne.

Eksplodizija tekočega kisika pred kisikarno Jesenice (6. oktobra 1961)

»ZADNJE VESTI«

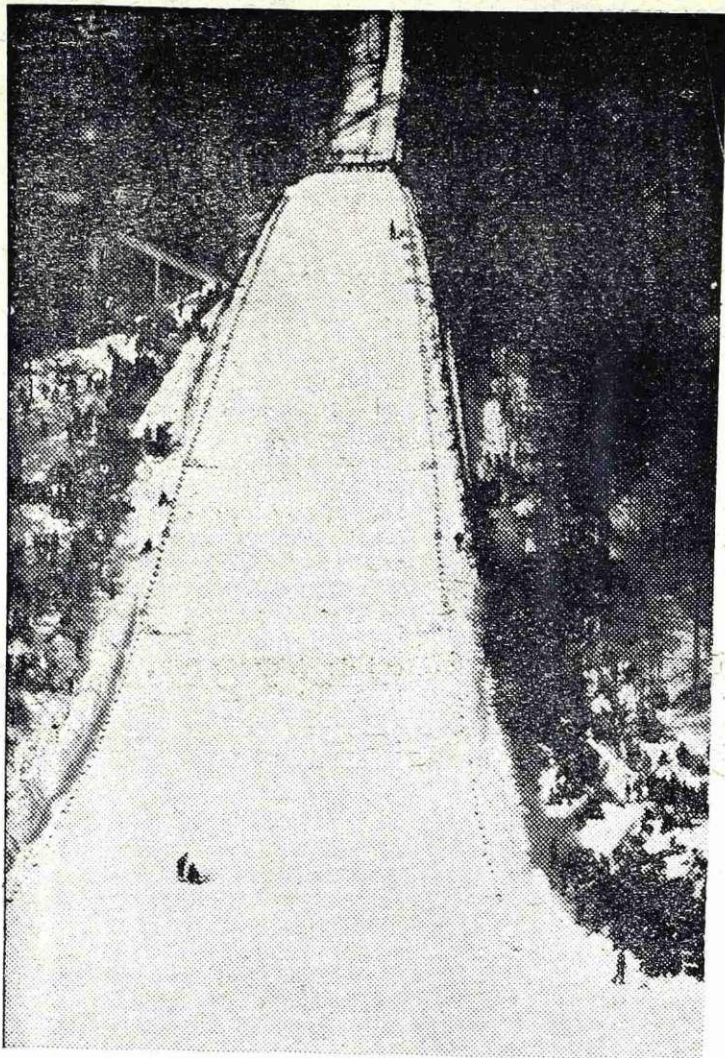
JESENICE, 1. APRILA — Danes smo dobili sporočilo, da bo v letošnjem letu dovolj vode na vsem območju mesta Jesenic in ne bo manjkalo niti v najvišjih nadstropjih stavb. Tudi uporaba vode sploh ne bo omejena. Pa še ena prijetna novost! Vsak pomena. Pa še ena prijetna novost! Potrošniki, ki jim voda iz kakršnegakoli vzroka v stanovanju ne bo tekla, vodarine ne bodo plačevali.

Zvedeli smo tudi, da so že začeli z gradnjo novega kulturnega doma in tako se bodo uresničile dolgoletne želje in akutne potrebe jeseniških kulturnih delavcev. Upamo, da bomo lahko kaj kmalu poročali o vidnem napredovanju teh del, če ne pa vsaj spet točno čez leto dni.

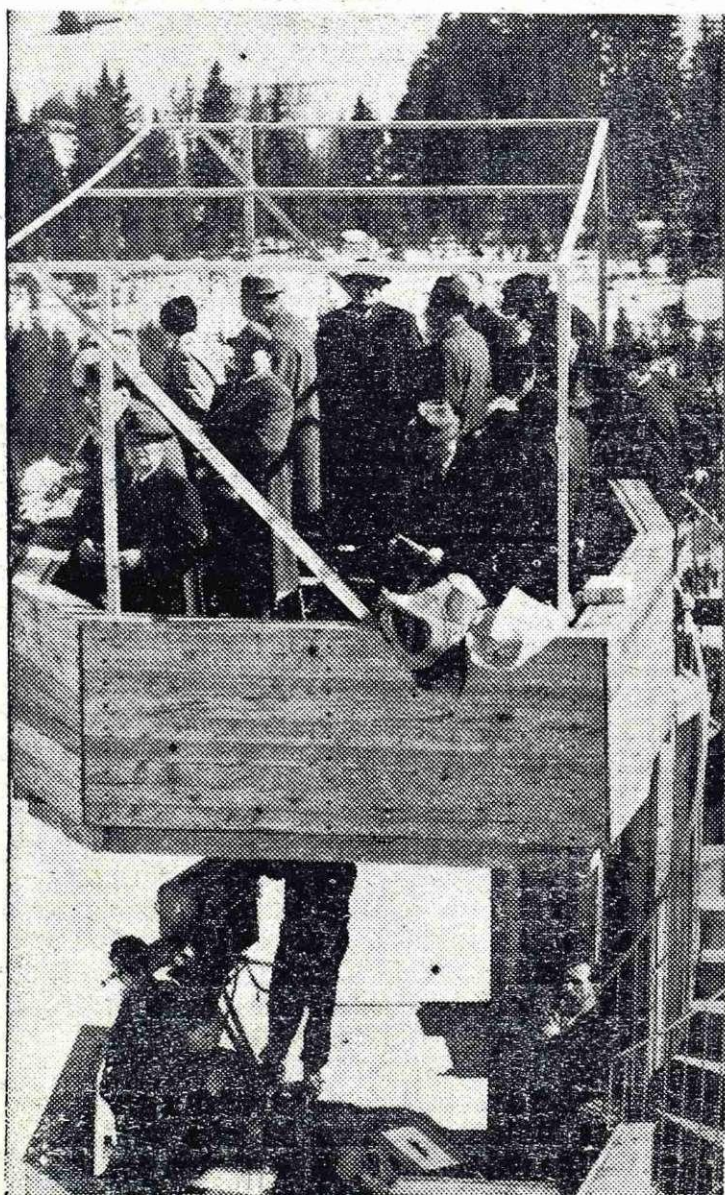

PLANICA 1

uspeh ali neuspeh

Velika skakalnica v Planici, na kateri so možni skoki do 130 metrov. Zadnji dan tekmovanja je najboljši skakalec Dieter Bockeloh skočil 121 metrov.

Za predsednika republike in njegovo spremstvo, so pripravili poseben prostor, od koder so opazovali skoke naših in tujih skakalcev

Minuli petek, soboto in nedeljo je vladalo pri nas v Jugoslaviji in tudi mnogih evropskih deželah veliko zanimanje za smuške polete na planiški velikanki. V nedeljo, to je zadnji dan tekmovanja, je prišlo v Planico okrog 40.000 ljudi, tekmovanje pa je prenašala tudi Evrovizija, tako da računajo, da si je polete ogledalo ob televizijskih sprejemnikih okrog 50 milijonov ljudi v Jugoslaviji in v skoraj vseh evropskih državah. Več 10 tisočev ljudi je z navdušenjem pozdravilo predsednika Tita s soprogo in najožjimi sodelavci, ki so si ogledali to veliko prireditev. Ob letošnji največji športni prireditvi v naši državi so gledalci, ki so se zbrali okrog velikanke ali pa ob televizijskih zaslonih, pričakovali, da bodo po treh letih spet videli lepe in dolge skoke. Na svoj račun so prišli gledalci le v toliko, ker so videli vrsto stilno zelo lepih skokov, zamen pa so pričakovali nov rekord. Tako bo vzhodnonemški skakalec Recknagel, ki je bil letos šele na četrtem mestu, ostal rekorder Planice s 127-metrskim skokom do leta 1966, ko bodo na vrsti spet smuški poleti v Planici.

Čeprav je minilo že nekaj dni po veliki športni prireditvi v Planici, mnogi gledalci še danes ne morejo razumeti, zakaj so eksperti FIS vztrajali pri tekmovanju z nižjim naletom in niso dovolili starta z višjega zaleta, čeprav jih ima velikanka v Planici kar sedem. Več o tem boste lahko brali v našem razgovoru z jugoslovanskim rekorderjem Jožetom Langusom, ki je s skokom 120 metrov izven konkurence dosegel svoj osebni rekord ter med drugim najboljšim Jugoslovanom v

konkurenci, Ludvikom Zajcem.

Prav tako so gledalci nestrpno pričakovali rezultate, ki jih bodo dosegli naši tekmovalci, ki so bili po mnenju mnogih gledalcev le premalo pripravljeni. Tako gledalci kot tekmovalci veliko razpravljajo o preurejeni velikanki v Planici, mnenja pa so deljena. Preden bi zapisali kaj več o našem razgovoru z Jožetom Langusom in Ludvikom Zajcem, naj zapišemo, da so v treh dneh, ko so bili v Planici smuški poleti, skakalci opravili 359 skokov. Morda je zanimivo še to, da je bilo kar 152 skokov krajših od 90 metrov in da so to dolžine, ki jih skakalci običajno dosegajo na manjših skakalnicah. Zanimiva je tudi povprečna dolžina skokov nekaterih naših reprezentantov. — Najboljši med njimi je bil Peter Eržen s povprečno dolžino skoka 95,8 metrov, nato Zajc 92,4, Pečar 90,1 in Jemc 86,4. V ilustracijo naj še povemo, da je najboljši oziroma zmogovalec letošnjih smuških poletov v Planici Bockeloh imel povprečno dolžino skoka 110,4 m. — Iz vsega tega lahko razberemo, da so gledalci prišli na račun, ker so videli lepe skoke, niso se pa izpolnila njihova pričakovanja, ker so menili, da bodo videli daljše skoke, saj je bilo rečeno, da je na preurejeni velikanki možno skakati celo 130 metrov.

Najboljšemu Jugoslovanu Jožetu Langusu, ki je letos skakal kot predtekmovalec, smo zastavili nekaj vprašanj in dobili naslednje odgovore: »Kar se tiče same prireditve Planica 63, je ta lepo uspela. Seveda bi bila lahko prireditev še boljša, pa tudi gledalci bi lahko odšli iz Planice še bolj navdušeni, če bi tekmovali nekateri najboljši

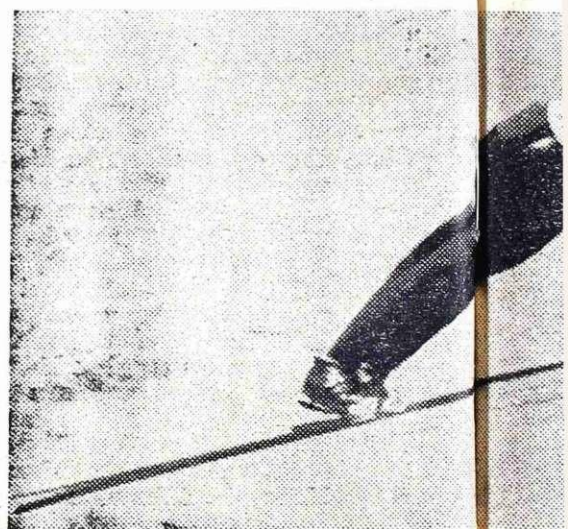
tekmovalci iz Norveške, Švedske, ZDA in drugih držav, ki jih letos žal ni bilo na startu.

Rezultati, ki so jih dosegli naši tekmovalci v konkurenci, niso najboljši. Z večjo borbenostjo in boljšimi pripravami bi lahko dosegli več kot so. Nujno bi potrebovali poklicnega trenerja, ki bi mnogo prispeval k doseženim uspehom posameznih skakalcev in tudi ekipe kot celote. Verjetno bi ustreznega poklicnega trenerja, ki bi izpolnil naša pričakovanja, težko poiskali doma, zato bi ga morali poiskati v državi, kjer imajo še več izkušenj in dosežene rezultate kot pri nas. Inozemski poklicni trener bi zaradi večjega ugleda svojo nalogo lažje izpolnjeval kot domači trener.«

Ko smo vprašali Jožeta Langusa, kaj meni o preurejeni velikanki, je dejal, da

Jože Langus navdušen je

tovariš Langudejal, bili rezultati vzhodnih skakalcev pričakovati v Vzhodni Nem-

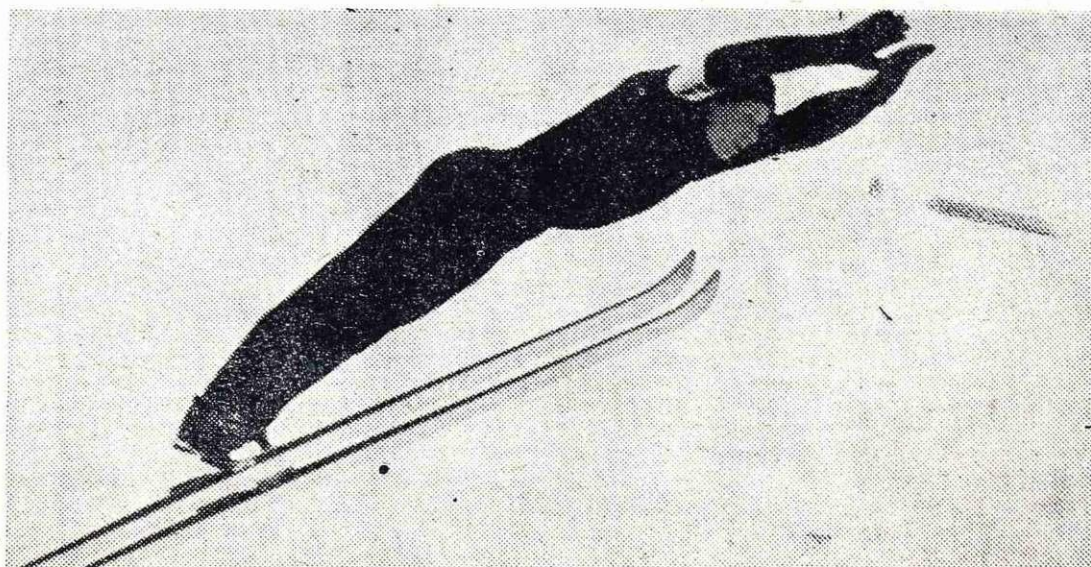
Marjan Pečar je bil s skokom 101 meter najvišji Jugoslovanci

je v redu in celo lažja kot prej.

Na vprašanje, kaj meni o skakalcih iz drugih držav, je

imajo odlično skakalno in da so skakalci Bockeloh ter Klerer nove de na tem pročaju. so mu bili tekmovalci iz Sovjetske zveze, vendar niso bili na nivo lesti, ker so na planiški velikanki opravili šele prve skoke, to lahko upravnostno trditi da bo treba prihodnje tekmovanjih s tebe nati s skakalci SZ.

Ob zaključku razgovora smo ga še vprašali, kakšno je počutil, ko postavi državni rekord s skokom 120 metrov. Odgovoril nam je, da ni imel nobenih težav, da je bil svoj uspeh posebej vesel, ker so njegove priprave na tekmovanje v Planici slabše od drugih reprezentantov. Izzivedel okoli 30 skokov na 45-metrski skakalnici Hrušici, kjer je učil n-

Ludvik Zajc letos ni mogel preskočiti 100 metrov, stilno pa je lepo skakal

1963 - Speh za nas?

Rekordno število obiskovalcev Planice je z organizatorji prireditve vred prisrčno pozdravilo predsednika republike in soprogo s spremstvom, ki so s svojim obiskom počastili to največjo letošnjo športno prireditev pri nas

is je navdušil s svojimi skoki številne gledalce, posebno ko je poletel 120

ngus dejal, da so naraščaj, pozneje pa še v
ati vzhodnonem- Planici 60 skokov na 80-metr-
ilcev pričakovani, ski skakalnici. — Tudi Jože
Vzljani Nemčiji Langus meni, da tako stroga

valci drugo mesto. Z doseže
nimi rezultati je zadovoljen,
seveda pa bi bili skoki lah-
ko precej daljši, če eksperti
FIS ne bi vztrajali iz nera-
zumljivih razlogov na svojih
stališčih. Tov. Zajc meni, da
je bila letošnja športna pri-
reditev v Planici uspela, to-
da lahko bi bila še boljša,
če bi dovoljevali start z viš-
jih zaletov. Glede naših tek-
movalcev meni, da bi bili
lahko še boljši in se strinja
s predlogom, da je poklicni
trener potreben, če hočemo,
da bomo v prihodnje, ko bo-
do tekme spet v Kulmu,
Oberstdorfu in Planici, v hu-
di konkurenci boljši kot
smo bili sedaj.

Toliko o letošnjih poletih
v Planici. Našim tekmoval-
cem želimo, da bi z vztraj-
nim treniranjem dobro izko-
ristili čas naslednjih dveh
let in da bodo njihovi skoki
v letu 1966 na velikanki v
Planici še lepši in daljši.

Trije člani našega kolektiva, trije udeleženci letošnjih skokov na planiški velikanki, trije najboljši Jugoslovani — Marjan Pečar, ki mu ni šlo najbolje, Jože Langus, jugoslovanski rekorder na tej skakalnici, saj je letos s kočil 120 m in Ludvik Zajc, ki je bil med najmlajšimi udeleženci

najboljši Jugoslovan v hudi mednarodni kon-

no skakalno šolo stališča ekspertov FIS niso
kakor Bockeloh, bila potrebna, ko niso dovo-
Clem nove zvez- ljevali poletov iz višjih zale-
potočju. Všeč tov. Čudno je, da so eksper-
ti FIS dovoljevali večje sko-
ke tudi v Kulmu in Obers-
dorfu, čeprav so skakalci
presejali kritično točko na
skakalnicah. Tovariš Langus
nam je še povedal, da se je
s skoki v Planici poslovil od
skakalnic, mi pa smo mu če-
stitali k njegovemu rekor-
du v Planici in k 15-letnemu
aktivnemu sodelovanju na
tem zanimivem in zelo na-
pornem športnem področju.

Ludvik Zajc, letošnji re-
publiški prvak v smučskih
skokih, je eden od najbolj
znanih in mnogo obetajočih
tekmovalcev in naših držav-
nih reprezentantov. — Svoj
osebni rekord pa je dosegel
v Kulmu, skočil je 109 me-
trov. Letos je prvič tekmo-
val na velikanki v Planici in
zasedel med našimi tekmo-

Razpis

MEDOB RATNEGA TEKMOVANJA V SMUČARSKIH TEKIH

PIREDITELJ: Komisija za šport pri Izvršnem
odboru sindikalne organizacije Železarne Jesenice.

DELEGAT: bo določen pred tekmovalcem.

ORGANIZATOR: Smučarski klub Rateče-Planica.

KRAJ IN ČAS TEKMOVANJA: Rateče — pri go-
stišču Mojmir dne 7. 4. 1963 ob 10. uri.

PRIJAVE: Načelne prijave po obratih pošljite
do 6. 4. 1963 Alojzu Mlinarju, projektivno-konstruk-
cijski biro, tel. 496; poimenske prijave dve uri pred
začetkom na kraju tekmovalca.

PROPOZICIJE:

— tekmovalci velja za medobratno prvenstvo
Železarne Jesenice;

— število tekmovalcev je neomejeno; za ekipno

uvrstitev štejejo rezultati treh tekmovalcev iz ka-
tegorije tekmovalcev brez tekmovalnega razreda;

— tekmovalne kategorije:

a) tekmovalci s tekmovalnim razredom (velja
zadnji bilten SSJ),

b) tekmovalci brez razreda;

— tekmovalci z razredom tečejo na 6 km dolgi
progi, tekmovalci brez razreda na 3 km dolgi progi;

— v obeh kategorijah tekmujejo tekmovalci za
posamično uvrstitev; prvi trije iz vsake kategorije
prejmejo diplome in praktična darila;

— posebej se ocenjuje masovnost udeležbe in
sicer velja za masovnost odstotek tekmovalcev iz
obeh kategorij na stalež obrata;

— uvrstitev tekmovalcev na tem tekmovalcu bo
osnova za sestavo ekipe za predvidena medkolek-
tivna tekmovalca;

— ostale določbe po pravilniku za medobratne
športne igre, v kolikor niso v nasprotju s temi pro-
pozicijami.

Komisija za šport

Seminar za namestnike

Večkrat se zgodi, da je delovodja v obratu odsoten zaradi bolezni, dopusta ali drugih vzrokov ter ga mora zamenjati njegov namestnik. Praksa je pokazala, da namestniki delovodij potrebujejo napotke ter določeno znanje, če hočejo, da bodo zadane naloge kar najbolje opravili. Prav zaradi tega so se v valjarnah odločili, da organizirajo seminar s pomočjo Zelezarskega izobraževalnega centra.

S predavanji so začeli 9. januarja, s seminarjem pa so zaključili 20. marca. Za obdelavo celotnega zelo obsežnega gradiva so potrebovali 80 šolskih ur, seminarja pa se je udeležilo 23 tečajnikov od 26 prijavljenih. Na seminarju so obdelali osem različnih tem, in je znašala povprečna udeležba več kot 80 %, dva tečajnika pa sta bila prisotna prav na vseh predavanjih.

Največjo pozornost so posvetili tehnološkemu procesu in organizaciji proizvodnje v

valjarni, s poudarkom na kvaliteto proizvodnje ter na perspektivo, ki jo bodo naše valjarne imele na Belškem polju. O tej temi je govoril inž. Janez Bidovec iz obrata javornik I, s problematiko delovnih razmerij pa je tečajnike seznanil Ivan Stana. O delovodski administraciji, ki je tudi precej obširna, je govoril obratovodja valjarne 1300 Lojze Štrumbelj, z vodenjem dninskih knjig in obračunom osebnih dohodkov pa je tečajnike seznanil šef oddelka za obračun osebnih dohodkov Janez Krušič. Omenimo naj še zanimivo temo, ki je bila namenjena gospodarjenju. Tudi o tej zadevi je predaval obratovodja tov. Štrumbelj, o vodenju ljudi je govoril Franci Štravs, o družbenem upravljanju Aleksander Kovač, o problematiki HTV in zdravstveni službi pa Mitja Verovšek in dr. Turk. Na programu je bila tudi tema o organizaciji proizvodnje, predaval pa je obratovodja žične valjarne Tone Grošelj.

Ob zaključku seminarja je bil 20. marca razgovor s tečajniki, ki so se ga udeležili tudi tehnični svetovalec inž. Konstantin Rebek, Tine Rant, ki je zastopal ŽIC in predavatelji. Ob tej priložnosti je bilo poudarjeno, da je seminar svoj namen v celoti dosegel, saj so se predavatelji potrudili, da so tečajnike seznanili z dolžnostmi in pravicami delovodij ter njihovo vlogo v oddelku oziroma obratu. Tov. inž. Rebek je v svojem kratkem govoru tečajnikom čestital k doseženim uspehom ter poudaril pomen seminarja tudi s stališča, da so bila predavanja osvetljena s strani prakse. Prizadevanja in napor, ki so jih vodstvo in predavatelji vložili na seminarju, bodo poplačani z vestnim, poštovnim in discipliniranim delom udeležencev na delovnih mestih.

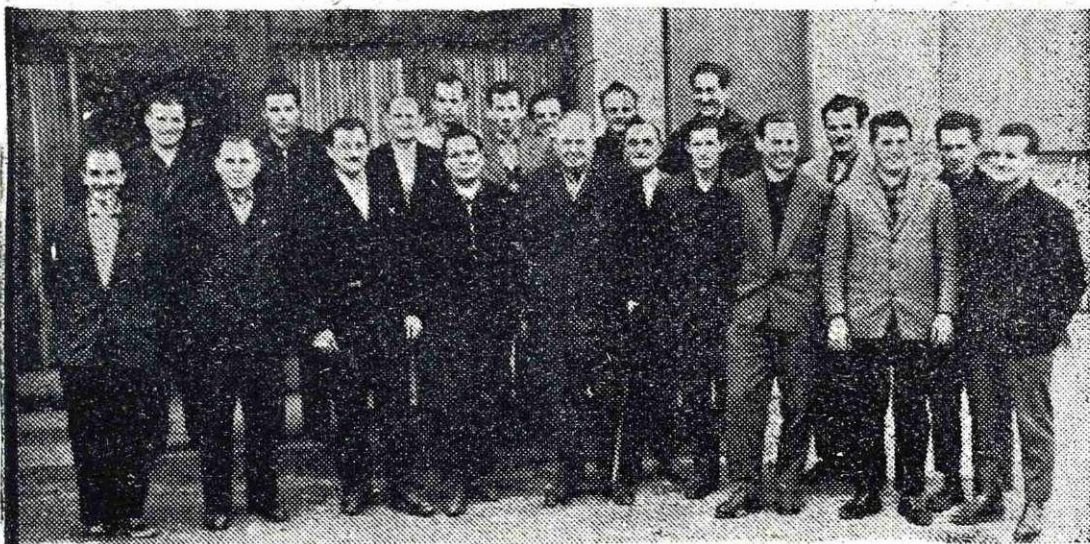
Omenili smo že, da je ŽIC pripomogel k uspešni izvedbi seminarja. V ilustracijo naj navedemo, da je ŽIC pomagal s predavateljem ter drugimi tehničnimi pripo-

močki (diagrami, slike, epidoskop itd.). Kakor smo že omenili, so na seminarju, ki je trajal dva in pol meseca, obravnavali osem tem, niso pa posebej obravnavali zahtevne in zelo obsežne problematike vzdrževanja. Vodstvo seminarja je namreč

zelo zanimivih razprav, ki so sledile posameznim predavanjem in tudi iz ankete, ki so jo izvedli v času, ko je trajal seminar. Tečajniki so želeli, da bi si ogledali moderne valjarne, ker bi si tako lažje predstavljali delo ob sodobnem tehnološkem procesu.

Ob zaključku seminarja je spregovoril tečajnikom ter jim čestital k doseženim uspehom v imenu direktije tudi tehnični svetovalec inž. Konstantin Rebek

Tečajniki, ki so se udeležili seminarja za namestnike delovodij v valjarnah

Tehnološkemu procesu in organizaciji proizvodnje v valjarnah so na seminarju posvetili veliko pozornost. Predavatelj inž. Janez Bidovec iz obrata javornik I se je pri svojih predavanjih poslužil tudi številnih diagramov, slik in projekcij. Govorili so tudi o tehnološkem procesu v novih valjarnah, ki jih gradimo na Belškem polju, s posebnim poudarkom, da bo moral biti delovodski kader v novih obratih biti kar najbolje poučen, da bo kos danim nalogam.

mnjenja, da bi kazalo organizirati poseben seminar ali tečaj, ki bi se ga udeležili tudi delovodje. Na tem seminarju bi obravnavali samo probleme, ki se nanašajo na redno in prepotrebno vzdrževanje strojev in drugih naprav v valjavniških obratih.

Kakor je ob zaključku seminarja dejal tov. Rant, zastopnik ŽIC, so bili tečajniki zadovoljni s potekom seminarja. To je bilo razvidno iz

Predlagano je bilo, da bi organizirali ekskurzijo v Linz in Donawitz v Avstriji. Potovanje naj bi trajalo tri do štiri dni. Ker pa tečajniki sami ne bi mogli kriti vseh stroškov ekskurzije, bodo prosili za pomoč UO in sindikalno organizacijo v naši železarni. Odločili smo se, da nekaterim tečajnikom postavimo nekaj vprašanj z namenom, da bi nam povedali svoje vtise, ki so jih dobili na dvomesečnem seminarju.

CIRIL ODLASEK

Še več takih seminarjev

Na Javorniku je oddelek za izobraževanje odraslih pri Zelezarskem izobraževalnem centru na pobudo in željo obratovodstev valjarn organiziral seminar za namestnike delovodij grupe valjarn. Seminar je trajal 70 ur, vse v prostem času in sicer od januarja do marca. Obratovodstva valjarn so za seminar predlagala tiste tovariše,

ki večkrat nadomestujejo delovodje in tiste delovodje, ki šele kratek čas opravljajo to delo in niso imeli prilike s prakso pridobiti zadostno znanje.

Zdi se mi, da je bil ta seminar edinstvenega značaja. Snov seminarja ni imela poudarka na strokovnosti, ampak na tistih vejah vodenja proizvodnje, ki jih ponava-

delovodij je lepo uspel

di smatramo za postranske. Vedno zelo radi poudarjamo le tehnološko strokovnost, ki pa ne pomeni nič, če nismo »strokovni« tudi v vseh temah, ki so jih obravnavali na tem seminarju. Zaradi neobvladovanja teh tem nam zmanjka časa za našo strogo strokovno plat. Neobvladovanje teh tem povzroča večkrat večje težave in skrbi kot sam tehnološki proces. Vsi, ki so obiskali ta seminar, so strokovnjaki, saj že imajo zahtevano šolsko predzobrazbo za delovodje. V obratih pa so občutili, da prav slabo poznavanje splošnega administrativnega poslovanja in ostalih tem teh ljudi zavira proizvodnjo. To neznanje pripelje včasih tako daleč, da smatra tisti, ki mora prevzeti vodilno, odgovorno mesto, to znanje za merodajnejše od svojega strokovnega znanja in ker ga ne obvlada, se ustraši ter odstopi od mesta. Na drugi strani pa, ko zavzame mesto delovodje, mu administrativno vodenje povzroča največ skrbi. Posledica tega je, da se zane-marja proizvodnja, kvaliteta in drugo, kar povzroča odgovornim še več skrbi.

Ob koncu tega tečaja se nam vsiljuje misel: koliko naših delovodij gre v pokoj s pripombo »samo, da ne bo več oprava z ljudmi!« Kolikokrat to slišimo tudi od drugih vodilnih oseb! Ali ni vzrok temu premajhna poučenost o omenjenih temah

prav tega seminarja? Morda nas to najbolj teži. Včasih smo lahko shajali tudi brez tega, če ni šlo drugače, smo pa vodili proizvodnjo bolj diktatorsko. Pri samoupravljanju to prav gotovo ni več na mestu. Proizvajalci se na svojih delovnih mestih veliko bolj zanimajo za to, kako se jim n. pr. obračunava osebni dohodek, kakšna je ekonomika njihovega dela, kako in kaj se vse v redu itd. Strokovno delo delavec ob podpori mojstra kmalu obvlada ali se mu priuči, če pa pri tem nima zaupanja, da je to njegovo delo pravilno registrirano, potem je s proizvodnostjo in njegovim elanom konec. Prepričani bodimo, da tečajniki tega seminarja sedaj popolnoma drugače gledajo na svoje delo. Zdi se mi, da bi bilo prav, da bi bili taki tečajji v vseh ekonomskih enotah in to obvezno vsaj za mlajši vodilni kader. V skrajšani obliki pa naj bi bili vsako leto seminarji za vse delovodje in morda celo za ostalo operativno tehnično vodstvo. To stališče zagovarjam, ker nam poslovanje in ekonomika podjetja vsako leto prinašata nove prijeme in zahteve, ki jih ni v nobenem pravilniku.

Pri organizaciji seminarja je bilo poudarjeno, da obiskovanje še ne zagotavlja udeležencem pravico na delovodsko mesto, vendar je bil obisk stoodstoten.

praktičnega vidika. Tehnologija valjanja je tako obširno področje v metalurgiji, da smo se ustavili le pri najvažnejših problemih. Mimo teoretičnih osnov valjanja in zagrevnih agregatov, smo veliko govorili o vrstah jekla glede na način izdelave in

vsili misel, če bi ne bilo morda potrebno občasno v manjšem krogu valjavcev obširneje govoriti o spremembah, dopolnitvah in novih načinih kalibracije. Te delovne sestance bi v profilnih in žični valjarni vodili asistenti, ki so zadolženi za ka-

in njen izvor, bo lahko hitro ukrepal in napako odpravil. Potrebno je zato ločiti valjavniške napake od jeklar-skih. Zato razgovor okoli teh napak ni bil nezanimiv; treba se je izogibati izmečku in valjati vedno kvalitetnejši material.

Obratovodja valjarne 1300 tov. Lojze Štrumbl je na seminarju predaval o dveh temah. Zelo zanimiva je bila tema o gospodarjenju, kakor tudi o delovodski administraciji, ki jo morajo delovodje skrbno in dosledno izpolnjevati

Inž. JANEZ BIDOVEC

Tehnologija - osnovno znanje

Če rečemo, da je metalurgija kemija visokih temperatur, potem je valjavništvo kot njena veja tehnološki postopek, kjer mora mojster, ki je osnovna celica tega procesa, poznati vrsto problemov s področja metalurgije, strojništva in elektro-

tehnike. Zato je organizacija proizvodnje v takem obratu zelo važna in odgovorna.

Na seminarju smo zato z namestniki delovodij obdelali vrsto poglavij. V teoretična razglabljanja se nismo spuščali, pač pa smo vsa vprašanja skušali obravnavati s

uporabe. Temperatura ogrevanja in valjanja je bila tu v ospredju. Podrobneje smo si ogledali zlasti valjanje tistih vrst jekla, ki povzročajo v praksi največ težav, kot so krom-nikljeva in krom-molibdenova jekla. Posebej smo se ustavili pri valjanju visokosileiranih in avstenit-nih jekel z aspekta kvalitete-nega asortimenta in zlomov valjev.

Kalibracija je bila za marsikaterega udeleženca važno dopolnilo k že mojstrskemu obvladavanju plana vtikov, saj so bili prisotni večinoma prvi in vodilni valjavci. Tu je prišlo do razprav, ki so pozitivno prispevale k vzdušju seminarja. Prav ob tem zanimanju se človeku neho-

te libracijo. Izkušnje so pokazale, da se v praksi najboljše obnesejo tisti načini kalibracije, pri katerih je plodno sodelovanje med kalibrirjem in mojstrom na progi. Žal nam čas ni dopuščal, da bi pojasnili vse načine, prednosti in pomanjkljivosti posameznih kalibrskih vrst.

Načini valjanja in agregati za debelo pločevino so bili osrednja točka za valjavce s te proge; primerjava s tovrstno industrio pa najboljše dopolnilo k predavanjem. Kot pri debeli smo tudi pri tanki pločevini povezali vse z rekonstrukcijo na Belškem polju; saj prav v tem mlajšem kadru vidimo naše bodoče mojstre na progi Stekel in bloomingu.

Na napakah se učimo?! Da, le kdor pozna mesto napake

Označevanje jekel po JUS, kontrolne točke v procesu predelave in tolerance so bila zaključna predavanja iz tehnologije. Vse najnovejše dosežke iz valjavniške tehnologije smo si ogledali s projiciranjem agregatov iz revij in knjig.

Pri tem so dali slušatelji seminarja novo idejo, ki je želja prav vseh — organizirati strokovno ekskurzijo. Z ozirom na to, da skoraj vsi brez izjeme poznajo domače naprave tudi po drugih železarnah, misel, da bi odšli na ekskurzijo k »VOEST-u«, ni neosnovana. Tu pa smo nale-teli na finančne težave, saj vsak posameznik ne bo zmo-gel vseh izdatkov. Priskočiti jim bo treba na pomoč, saj gre za kader, od katerega pričakujemo nov delovni polet in kvalitetno delo.

dr. RAJKO TURK

Nesreča - ali znaš pomagati?

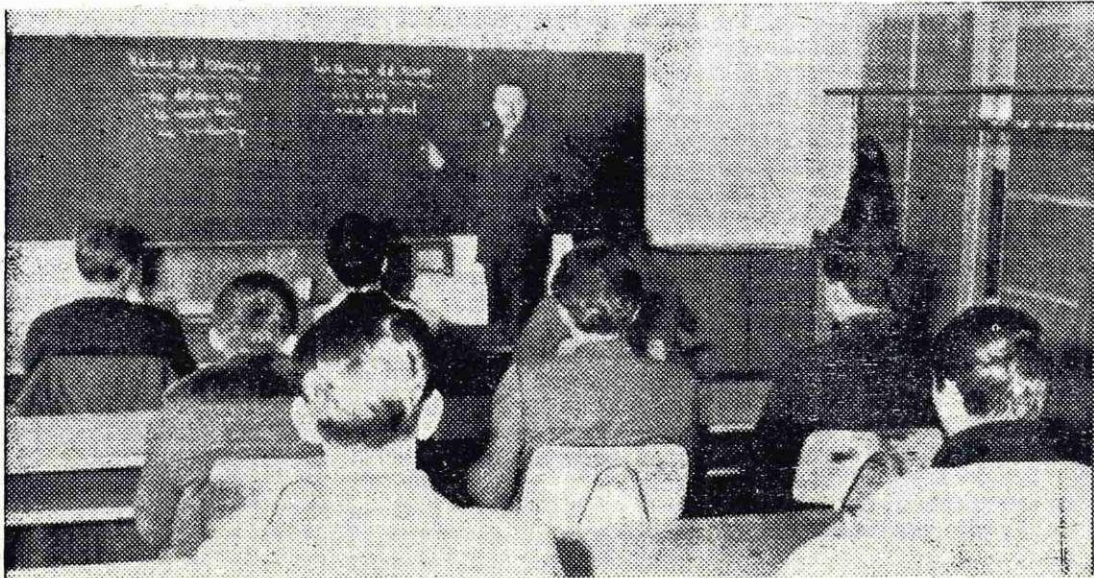
Nesreča nikoli in nikjer ne počiva!

Žalostna je ugotovitev, da število nesreč neprestano narašča, kar je zaradi nezadržnega razvoja civilizacije in z njo vred tehnike seveda razumljivo. Število nesreč pri delu in drugje narašča vzporedno z razvojem tehničnih dosežkov, motorizacije in industrializacije. Zaradi naraščanja nesreč so posledice

le-teh tudi iz dneva v dan vidnejše. Posledica mnogih je smrt ali pa težka okvara zdravja, ki povzroča trajno invalidnost.

Železarna na Jesenicah ima največ bolniških dni prav zaradi poškodb, na prvem mestu pa so tudi nesreče kot vzrok obolenja. Ta primer pa ne velja samo za jeseniško železarno, ampak za tež-

(nadaljevanje na 12. strani)

Tečajniki so z zanimanjem poslušali predavanja o delovnih razmerjih. O tej temi je na seminarju govoril tov. Inž. Stana

Seminar za namestnike delovodij uspel

(nadaljevanje z 11. strani)
ko industrijo sploh. Iz tega lahko sklepamo, da ni vseeno, kako zna tovariš ob nesreči na delovnem mestu pomagati tovarišu, saj pravilno dana prva pomoč skrajša zdravljenje, zmanjša posledice poškodbe ali pa celo reši življenje.

Mislím, da je jeseniška železarna ta problem že začela reševati. V letošnjem februarju in marcu je obiskovala skupina valjavcev, ki so jo sestavljali delovodje in njihovi namestniki, osemurni tečaj prve pomoči v organizaciji Železarskega izobraževalnega centra. Tečaj pa je

bil žal bolj informativen, zakaj odmerjenih mu je bilo le skromnih osem ur, kar pa je spričo obsežnosti in pomembnosti učne snovi očitno premalo. Ta trditev je potrjena tudi z rezultati ankete. Tečajniki so bili s tečajem sicer zadovoljni, vendar so menili, da je bilo za tečaj odmerjenega premalo časa. V tem kratkem času osmih šolskih ur je bila obdelana v glavnih obrisih le teorija, medtem ko za praktični pouk ni bilo časa. Prav tega pa so tečajniki najbolj pogrešali. To so v anketi tudi povedali.

Upajmo, da bo v jeseniški

železarni prišel pouk prve pomoči v stalno prakso. Z dajanjem prve pomoči naj bi se seznanilo čimveč zaposlenih, na prvem mestu pa seveda ključno operativno osebje, ki odgovarja za svoje sodelavce — sotovariše.

Če se bo to zgodilo, potem bodo posledice poškodb lahko znatno manjše, kar si od vsega srca želimo. Seveda pa pri tem ne smemo pozabiti na stalno in sodobno izpopolnjevanje tehnično - varnostnih ukrepov na delovnih mestih. Na ta način se bo zmanjšalo tudi število nesreč, ki nas je doslej lahko navdajalo z veliko skrbjo.

februarja ogledali še IBM strojni oddelek, kjer so videli delovanje strojev neposredno pri nadaljnji obdelavi materiala za obračun osebnega dohodka.

Pobuda vodstva ekonomskih enot valjarn za izvedbo

takega seminarja za namestnike delovodij je zelo umestna in potrebna, ker lahko prinese le boljše rezultate v proizvodnji, zato bi bilo prav, če bi jo posnemali tudi druge ekonomske enote.

ALOJZ ŠTRUMBL

ŽIC izpolnil vrzel v obratih

V obratih se je že dalj časa kazala potreba po strokovni izobrazbi tistih tovarišev, ki občasno nadomestujejo delovodje. Prav ti tovariši so čisto prišli v zadrego, ko so bili nenadoma postavljeni na odgovorno delovodsko mesto, pa niso bili podrobno seznanjeni z odgovornostmi kompetencami itd. Zato je imel ta seminar predvsem poudarka na praktičnem delu, strokovno - teoretični del pa je bil obdelan le v toliko, kolikor je bilo to za razumevanje snovi s praktičnega vidika nujno potrebno.

V kolikor je ta seminar uspel, najbolje dokazuje zanimanje tečajnikov in obisk, ki je bil vseskozi zelo dober.

Smatram, da je oddelek za izobraževanje odraslih pri ŽIC z organizacijo tega seminarja in v sodelovanju z obrati valjarn izpolnil veliko vrzel v naših obratih. Ker imajo verjetno tudi ostali obrati podobne probleme, jim priporočam, da se poslužujejo tega načina strokovnega izobraževanja, kajti v sodelovanju obrata v ŽIC je uspeh v naprej zagotovljen!

JANEZ KRUSIČ

O obračunu osebnih dohodkov

Res je, tudi ta seminar je dal večji poudarek izobrazbi v stroki — manj pa izobrazbi na področju delovnih odnosov, zaščiti dela, nujnemu administrativnemu poslovanju itd. Le preradi potiskajo tehnični ljudje netehnično dejavnost nekam v ozadje z izjavo »kaj to — za železarno je važna proizvodnja, tone«. Pridružujem se jim, brez proizvedenih ton ni ustvarjenega dohodka, ni osebnega dohodka, ni obstoja gospodarske organizacije. — Toda tudi službe, ki se ukvarjajo s prodajo, računovodskimi rezultati, skrbe za delovnega človeka itd., so prav tako potrebne in lahko

pri zanemarjanju povzročajo velike motnje.

Ena teh »sekundarnih« dejavnosti je tudi računovodska služba, kamor spada tudi oddelek za obračun osebnega dohodka. Kako prav bi bilo, če bi sleherni član kolektiva poznal problematiko po vprašanju obračuna osebnega dohodka do podrobnosti. Najbolj morajo seveda delovodje poleg strokovne usposobljenosti obvladati tudi to snov. Oni so zadolženi za pravilen vpis osnovnih podatkov za obračun osebnega dohodka in morajo kot prvi obrazložiti delavcu pravilnost ali morebitno nepravilnost obračuna. Vsi delo-

vodje so že v letu 1962 obiskovali seminar — nekateri redno, nekateri bolj poredko, z večjim ali manjšim zanimanjem, zato so bili tudi rezultati različni. Če analiziramo samo področje formiranja in obračuna osebnega dohodka, ugotavljamo pri nekaterih delovodjih po seminarju znaten napredek in večjo točnost pri vpisovanju in tolmačenju tega vprašanja, pri drugih pa še vedno površnost in nezainteresiranost. Dejstvo pa je, da morajo vsi to snov obvladati, če se hočemo izogniti motnjam, ki zato nastajajo. In če je že pri nekaterih delovodjih, ki so dnevno zadolženi za vpis v dninske knjige, to problem, sem si predstavljal, koliko težje bo to posredovati ljudem, ki so zaposleni kot namestniki delovodij — občasno. Zato sem se potrudil in skušal obdelati snov vodilnim valjavcem in nekaterim, ki imajo že delovodsko šolo, čimbolj sistematično.

V mesecu januarju 1963 smo s tečajniki iz valjarn v osmih učnih urah predelali obširno snov s področja obračuna osebnega dohodka, in sicer od pojma šifer — IBM strojnega obračuna, preko notranjih meril delitve osebnega dohodka in delitve po enoti izdelka, do obračuna razne odsotnosti, dodatkov, sestave statistik in splošne problematike.

Tečaja, ki je bil v popoldanskem, prostem času, so se razen opravičenosti odsotnih udeležili vsi tečajniki. — Na predavanju so pokazali vsi navzoči res zanimanje za podano snov, kar dokazujejo tudi številna vprašanja, ki so šla včasih globlje, kot smo v osmih učnih urah lahko snov obdelali. Da je tudi to potrebno in zanimivo, dokazuje anketa tečajnikov, ki so jo izpolnili neposredno po seminarju z izjavami, da je bilo premalo tovrstne snovi.

Za boljše ponazoritev in lažje razumevanje predavanja so si tečajniki v začetku

IVAN STANA

Priznanje organizatorjem in predavateljem

Tudi v našem podjetju se v zadnjem času kaže potreba po izobraževanju visoko strokovnih delavcev, zlasti pa vodilnih kadrov. Ker pa imajo ti vodilni delavci dvojno odgovornost, odgovornost za proizvodnjo in odgovornost za ljudi, pomeni to, da jih je treba za to usposobiti. Vsaki vodilni osebi je poverjena skrb za enega ali za več ljudi, ne le da jih vodi in organizira, marveč, da jih usposablja in izboljšuje kvaliteto njihovega dela. To pa so zahteve in naloge, ki jim vsaka vodilna oseba ni kos. Čeprav lahko trdim, da so naši vodilni kadri več kot strokovnjaki proizvodno-tehničnega dela, pa ugotavljam, da večkrat človeka obravnavamo le kar mimogrede, čeprav ima prvo in najvažnejšo vlogo v vsaki proizvodnji.

Zato smo pričeli razmišljati, kako in na kakšen način dati temu kadru poleg strokovnega še dopolnilno znanje v zvezi z odgovornost-

jo za ljudi in v duhu časa, ki vzgaja posameznika ter mu oblikuje pogled na naš družbeni sistem. V ta namen je bil izveden ta seminar, ki je lepo uspel, kar gre predvsem zahvala organizatorju kot predavateljem. Pripombe tečajnikov kot na primer: »vsi predmeti, ki so bili dobro podani, mi bodo koristili za bodoče delo,« vseeno, da imam temu odgovarjajočo šolo, je ta seminar po vsebini zelo kvaliteten in po predavateljih, ki so bili dobri, bo prišel vsakemu slušatelju zelo prav, kar bo gotovo prišlo do izraza na samem delovnem mestu itd.,« so pohvala ne le predavateljem, pač pa tudi spodbuda organizatorju, da s takim dodatnim izobraževanjem odraslih nadaljuje ter to dopolnilno znanje posreduje ne samo delovodjem, pač pa tudi ostalemu vodilnemu kadru, pa čeprav določene službe v našem podjetju tako izobraževanje še ne gledajo pravilno.

Veliko smo se naučili

Pred nekaj dnevi smo naprosili tečajnike iz naših valjarn za nekaj odgovorov. O vtisih ki so jih dobili na seminarju za namestnike delovodij, so nam pripovedovali Franc Markelj s težke proge Mirko Podlipnik z lahke proge, Ferdo Lukek iz valjarne 1300 in Ivan Kambič iz valjarne 2400.

FRANC MARKELJ — težka proga: »Seminar je prav gotovo dosegel svoj namen. Poudarim naj, da so bila predavanja zelo dobro izvedena in tudi teme primerno in ustrezno izbrane. Le za obravnavo nekaterih tem je bilo na razpolago premalo časa, zato nismo celotnega gradiva mogli obravnavati bolj podrobno. Prav bi bilo, če bi organizatorji uvrstili v seminar tudi temo o medsebojnih odnosih.

MIRKO PODLIPNIK — lahka proga: »Doseženi rezultati in uspehi na seminarju so pokazali, da bi morali s takim načinom dela nadaljevati. Ker je seminar dosegel svoj namen, bi bilo prav, da bi podobne občasne seminarje organizirali tudi za druga delovna mesta, kajti prav je, da se z zelo zanimivimi predavanji seznanimo čim več članov našega kolektiva. Na seminarju smo veliko govorili o tehnološkem procesu in organizaciji proizvodnje ter o praktičnem vsakodnem delu, ki ga mora opraviti delovodja. — Predavanja so bila zelo zanimiva in dobro podana, vendar menim, da bi morali nekaterim temam posvetiti še več pozornosti. Tako ne bi bilo odveč, če bi se dalj časa zadržali pri temi o HTV

službi in prvi pomoči (dr. Turk in tov. Verovšek).

FERDO LUKEK — valjar na 1300: »S seminarjem sem bil zelo zadovoljen. Menim, da bi morali razširiti razgovor o nekaterih vprašanjih ki so bila obravnavana na seminarju. Seminar je uspel tudi zato, ker smo lahko napravili precej koristnih primerjav s praktičnim delom delovodje. Organizatorji seminarja bi morali že sedaj misliti na podoben seminar za prve valjavce, cinkarje, ogrevance, rezalce, prebrakce itd. Vsi ti in še mnogo naših drugih delavcev bi morali vedeti čim več o tehnološkem procesu dela. Če bi poslušali predavanje inž. Janeza Bidovca o tej temi, potem bi marsikateri delavec v naši železarni spremenil svoj odnos do kvalitetne izdelave. Seminar je bil še posebno zanimiv za tečajnike, ki so prvič slišali takšna predavanja in doslej niso obiskovali delovodske šole ali TSS.«

IVAN KAMBIČ — valjar na 2400: »Moram reči, da je bil seminar zelo zanimiv in da smo se veliko naučili. — Predavanja so bila tako izbrana, da smo lahko imeli dober pregled nad dolžnostmi, pravicami in kompetencami delovodje na delovnem mestu. Da so bila predavanja res kvalitetna, lahko ugotovimo iz razprav, ki so bile vedno zanimive in zanimanja tečajnikov in obiska, ki je bil vedno zadovoljiv. Seminar je uspel tudi zato, ker smo lahko napravili precej praktičnih primerjav v valjarnah.

Kdaj in koliko naj se otrok uči, kako naj se uči, kako mu pri učenju pomagamo

Učenje je otrokovo delo. Če naj bo delo uspešno, ga je treba biti več. Zato se je delati treba naučiti. Učenje ni enostavno, temveč dokaj zahtevno in naporno delo. In otrok ne more dobro opravljati svojega poglobitnega dela, če ga res dobro ne obvlada. Šola, ki ne nauči otroka, kako naj se uči, ni dobra.

Zgornje ugotovitve so že stare in so jih ob raznih priložnostih izrekli v raznovrstnih in različnih pomembnih pedagogih. A čeprav so stare, v celoti držijo tudi za sodobno šolo in za sodobnega otroka. — Zato bo prav, spoštovani bralci, da se najprej pogovorimo, kako naj se naš mali uči.

Razlikovati moramo mehanično in logično učenje. Rezultat mehaničnega učenja je mehanično znanje, logičnemu učenju pa sledi logično znanje. Če se otrok nauči besedilo na izust, ne da bi dobro razumel tisto, kar se je naučil in ne da bi pri učenju obremenjeval razen pomnjenja še kako funkcijo svoje duševnosti, pravimo, da je njegovo znanje mehanično. Čeprav je treba marsikaj tudi mehanično obvladati, takšno znanje ni trajno. Logično znanje je mehaničnemu prav nasprotno. — Razumsko osvojeno spoznanje prodre v otrokovo zavest ob sodelovanju kar največjega številca duševnih funkcij. Običajno znana o razumsko osvojenih resnicah manj povedati, zato jih pa lahko vselej in povsod ob pravem času uporabimo.

Ce osvojenih resnic ne obnavljamo, kmalu zbledijo in padejo iz spomina. Človekovo pomnjenje je k sreči omejeno in oddaja v pozabo, kar ni v vsakdanji rabi. — Zato mora otrok s pogostim in vztrajnim ponavljanjem osvojene učne snovi nadaljevati toliko časa, dokler ne postane njegova trajna last.

Logično znanje ima veliko prednost pred mehaničnim. A tudi logično znanje ni dosti vredno, če se zadovoljimo s tem, da smo določeno snov pač razumeli. Z večkratnim in vztrajnim ponavljanjem moramo pridobljeno spoznanje trajno osvojiti. Tudi otrok mora vztrajno ponavljati. — Vsako novo poglavje mora povzati s prej osvojenim znanjem. Ko po zrcnih zraste izsek poglavja, mora obnavljati celoten izsek. Ko se več izsekov poveže v poglavje, mora ponavljati celo poglavje. In ko se poglavja strnejo v zaključno celoto (doba književnosti, organska kemija, mehanika plinov, poštevanka, alpski svet itd.), mora obnavljati celoto ter nazadnje snov vsega učnega leta. Čim širša je učna snov, tem več podrobnosti se izgublja in tako je tudi prav. S tem, da odletajo iveri, se bolje izlušči vse, kar je pomembnega, osnovnega in bistvenega. To slednje pa je seveda treba trajno zapomniti.

Otrokovo pomnjenje je silno plastično. Majhni otroci zelo hitro pomnijo. Kaj bi ne, saj njihovega spomina še ne obremenjujejo vsa tista potrebna in nepotrebna spoznanja, ki so se nagrmadila nam, odraslim. Nič čudnega, če mislimo, da zna naš prvošolar imenitno brati, v resnici pa sploh ne pozna črke, ki tvorijo brano besedilo, katerega dvira, da je veselje. Pa se vprašamo, kako je to mogoče? Kaj enostavno. V šoli je bila brala besedilo najprej učiteljica, za njo so ga brali učenci in preden je prišel na vrsto, se ga je bil naučil na pamet. Takšno branje je eden najizrazitejših primerov mehaničnega pomnjenja. To je tista vrsta, ko otrok pomni, ne da bi vedel, kaj.

Čim bolj otrok dorašča, čim starejši je, tem bolj se izgublja zmožnost takšnega ekspresnega osvajanja besedil. Učenec drugega razreda pesem samo prebere, pa jo že zna, dekle iz sedmega razreda pa vse popoldne ponavlja lekcijo novih angleških besed ali pol ducata kemijskih formul, pa si jih ne more vtisniti v spomin. Čim manj plastično je otrokovo pomnjenje (čim starejši je), tem več vztrajnega in napornega ponavljanja je treba, da trajno osvoji novo poglavje učne snovi.

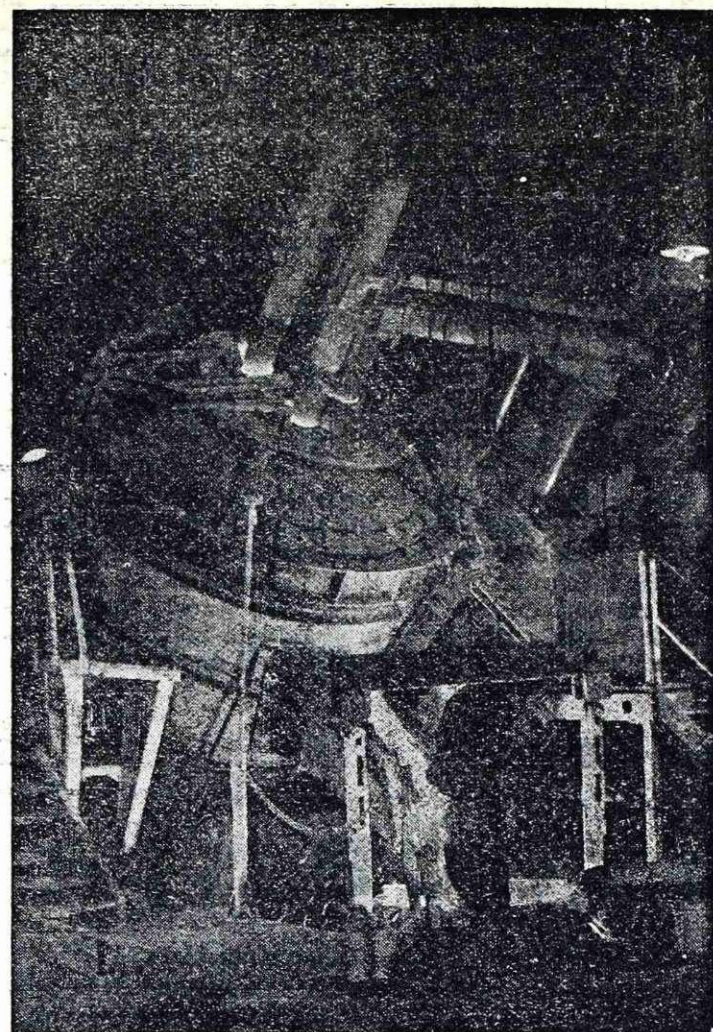
To moramo vedeti, kadar postavljamo otroku zahteve.

In zdaj si ogledjmo, koliko različnih oblik učenja sreča otrok v osnovni šoli!

1. PISMENI IZDELKI (poznamo jih pod najpogostejšim imenom domače vaje).

Otrok izdeluje pismene izdelke tako rekoč od prvega dne, ko prestopi prag šole. — Najprej riše simbole za glasove (črke), kmalu pa jih tudi piše. Vzpostavi osvojene simbole za števila (številke) in ob njih zapleteni svet odnosov med količinami. Pisanju v šoli se pridruži pisanje doma. Pisanje je za učenca prvih razredov kaj naporno delo. Zato ga pogosto spodbujamo (v šoli z bodrenjem, zvezdicami, dobrih ocenami, doma s pohvalami, nagrado, spodbudnimi primerjavami). Učenec prvih razredov piše silno prizadevno. Vsako napisano črko pogleda in oceni. Da bi bila čedna oblika, polaga med črke in številke mezinček, ob rob pa palec. Čim bolj mu ere pisanje od rok, tem manj miselnega napora zahteva. In kar naenkrat morda že v četrtem ali petem razredu, ugotovimo, da je postal površen da izpušča črke (tega v drugem razredu ni počel), da ima v zvezku vse polno pack, izpušča prazne pol strani in več, ne pazi več na rob, ne vidi več črke in leže črke zdaj pol centimetra nad njo, že v drugi besedi pa zdrknejo nekam dol — podnjo, obrača črke iste besede v vse vetrove in skoraj ni mogoče prebrati, kar je bil napisal. Pa še ni na bujše. Tam v sedmem razredu ugotovimo, da

kar naenkrat sploh ne zna več pisati. Takrat si namreč otrok izoblikuje svojo individualno pisavo, zato posnema, pači, krivenči, si izmišlja in skratka dela s črkami vse najbolj nemogoče zavijaje in krivulje. Takrat otrok ne spoštuje tudi nobenega pravopisnega, slovničnega in sintaktičnega pravila, čeprav se jih je bil naučil že celo kopico. No, in potem se vse umiri. Puberteta, novo rojstvo, prinese tudi novo, individualno pisavo. Res leže v njej otrokove značajske poteze, leže pa tudi priučene veščine iz prvih let šolanja. Zato ni vseeno, kako hitro smo zadovoljni z otrokovimi pismenimi izdelki med sedmim in enajstim starostnim letom. Šola in dom morata zagotoviti v tem času redoljubnost, doslednost, obvladanje prostora, estetski čut in čiljivost. Če dosežeta vse to, potem bo tudi poznejša otrokova in človekova individualna pisava izpisana, tekoča, lična in estetska. Zato doslednost pri otrokovih pismenih izdelkih ni nikoli odveč.

Nove tone elektrojekla so stekle iz elektropeči, v kateri izdelujemo le visoko kvalitetna jekla

»Pikica in Tonček« v našem gledališču

Kästnerjeva igra za velike in male »Pikica in Tonček« je danes že tako znana, da privablja njena uprizoritev vedno številne velike in male ljubitelje v gledališko hišo. In to ne zaman, kajti stari in mladi z zanimanjem sledijo prijetnim zapletom na odru ter občudujejo mlade junake, posebno še, če je delo dobro zrežirano in mladi protagonisti odlični.

Ta zadnja ugotovitev velja tudi za jeseniško uprizoritev. Bojan Čebulj, ki je imel v rokah režijo in sceno, je spet pokazal, da je v obeh strokah mojster. S svojo režijsko zamisljivo je spretno izrabil nadarjenost in smisel za gledališko igro vseh treh mladih igravcev, tako da so dogajanja na odru lepo tekla. To mu je nekoliko manj uspelo pri starejših igralcih, ki so ob blestečih likih Pikice in Tončka nekoliko zbledele in se pri njih režiser ni toliko trudil kot pri najmlajših.

Tudi vprašanje scene in hitrega poteka menjav je zelo imenitno rešil ter je posebno ugajala scena zunanjega dogajanja. Pri premieri je nekoliko motilo tehnično nerodno izvajanje sprememb, kar pa se pri reprijah verjetno ni več dogajalo. Oba mlada nosilca glavnih vlog, Irena Aličeva kot Pikica in Ivo Ščavničar kot Tonček sta svojo težko nalogo

naravnost briljantno rešila. Morda je bila Pikica še za spoznanje bolj doživeta kot Tonček, vendar sta bila sija-jen par, ki je igral kot da bi bil na odru doma. Če bosta v tem stilu nadaljevala, ju bomo na našem odru še in še radi gledali. Tretji mladi igralec Bojan Marošević, ki je kreiral Jožeta Trbljača, je tudi dobro zaigral ter pokazal lep register igralskih sposobnosti. V ostalih večjih in manjših vlogah je nastopila cela vrsta starejših igralcev, in sicer Oto Gerdež, Marjanca Čebuljeva, Darinka Koroševa, Rezka Torkarjeva, Vera Ažmanova, Boris Pačnik, Bojan Čebulj, Fran-

ci Štravs, Rudj Bobič. Za prej sem omenil, da je režiser ob velikem zanimanju za najmlajše protagoniste starejše igralce nekoliko zane-maril, vendar so se kljub temu precej trudili, da bi ostali v koraku s Pikico in Tončkom. To jim je v glavnem tudi dosti dobro uspelo, tako da so s svoje strani prav tako doprinesli lep delež k uspehu celotne uprizoritve.

Vsekakor pomeni uprizoritev »Pikice in Tončka« lep uspeh jeseniške gledališke hiše, predvsem pa je to tri-umf naše najmlajše generacije gledališnikov.

K.

Š A H

REPREZENTANCA CELOVCA NA JESENICAH

Najboljši igralci šaha iz Celovca, ki so svoje povratno srečanje z Jeseničani združili z ogledom planiških poletov, so dvoboj na desetih ploščah izgubili s 7:3. V prvem dvoboju v Celovcu so iz osmih partij rešili prav tako 3 točke, vendar je takrat na prvi plošči igralec Celovca Morner v presenečenje vseh premagal Jeseničana Vošpernika. Od Jeseni-

čanov so Vošpernik, Grosek, Roblek, Strumbl, Korošec in Jan dobili, Kočvar in Zupan L. sta remizirala, Zorko in Krničar pa izgubila.

Gostje so bili presenečeni nad številom članstva jeseniškega šahovskega društva (235), saj ima najmočnejši šahovski klub v Celovcu, ki šteje 60.000 prebivalcev, komaj 38 članov. — V. K.

Popisujte v Železarja!

Sokoljak je raztegnil usta, zmignil z rameni in počasi dejal:

»Kaj tiči za tem — nič mogel zvedeti — ? Kaj ste sploh storili, da bi kaj zvedeli? Ste izpolnili navodila? Poslali v Jelovico voznike, ki naj poročajo? So že poročali?»

Vprašanja so tolkla kot težka toča na plešasto trgovčevu teme. »Zakaj ima človek neprestano občutek krivde pred temle svetlolascem,« se je vprašal. »Kako da ne morem nikdar narediti vsega, kar mi ukažejo, če sem skoraj petdeset let vendar znal marsikaj dobro opraviti.« Zazdalo se mu je, da je na močvirju in da se počasi pogreza, da leze, leze v blato. Če bi se zdel sam sebi deževnik, tako kot ga je še malo prej videl Sokoljak, bi mu nemara kar prijala umazana mastna brozga, iz katere se najbrž ne bo mogel rešiti.

»Samo Jerin iz Jasnice vozi,« je opravičujoče in skoraj proseče odvrnil. Kako rad bi, da bi se Sokoljak zadovoljil s pojasnili. Da bi ne vrtal naprej. Poslati še ona dva v Jelovico, se mu je zdelo kot pošiljati dva svoja daljna sorodnika v le prehudo nevarnost. Nekaj drugega je sedeti v vasi blizu orožnikov in policije, kot vlčiti les iz gozdov in grede oprezovati po sledeh in zvezah.

Peter Skalar

17

Srečanja

»Pa Smolnik in Tratar? Zakaj nista šla?»

Vabljenek je pogledal v vlažne agentove oči in se hitro umaknil.

»Saj ju bom nagovoril,« je dejal. »Potrpite še kak teden. Jerin bo v soboto sporočil, kar mu bo med tednom moč zvedeti.«

Sokoljak je vedel, kako je treba ravnati s starim bojazljivcem. Razkoračil se je, da je trgovec lahko videl pod njegovim železničarskim plaščem širok vojaški pas in položil roko na bok, da je bilo mogoče opaziti pod debelim suknom oblike parabole. »V štirinajstih dneh moram točno vedeti, kje sta Lojz in Balant. Dobili ste točna navodila in čas je, da jih izvršite. Nemci postajajo nestrpni. Oni vedo, da dobivata hrano iz vasi. Če ju ne bodo dobili drugače, bodo pozaprlji še preostale vaščane. Vrag vedi, če ne boste vmes tudi vi.«

Vabljenek se je bil groženj že navadil. Zato je nalil kozarček žganja in ga ponudil. Potem je odprl zapornice svoje zgovornosti in zatrjeval, da bo v štirinajstih dneh zlahka poizvedel, kje sta in da ju bodo Nemci zanesljivo lahko dobili.

Sokoljak je postal ob žganju mehkejši. Pustil je, da mu je trgovec spet nalil in da mu je natvezil, kako lahko ju bo dobiti. Po drugem kozarčku ga je Sokoljak poučil:

»Vse kaže, da nista skupaj in da nimata zveze s Tomažem. Tomažovo trojko smo namreč pred tednom zasledili na Pšivcu. To pot so se izmaknili in zdaj so najbrž nekje v dolini. Imate kaj zaupnih prijateljev v Bukovi in v Zgornji dolini? Če se nam jih posreči spraviti vseh pet Nemcem v roke, bo pri nas mir in lahko si bomo odдахnili. Se vam ne zdi, da bi bili že potrebni malo miru?»

Starec ko da ni slišal zadnjih besed. Kar naprej je zatrjeval: »Vse, kar je v moji moči, bom storil, gospod Sokoljak. Verjemite, da bom poskusil. V Zgornji dolini imam sorodnike. Če kaj vedo, mi bodo povedali...«

»Boste, boste,« ga je prekinil železničarjev glas, ki je postal spet osoren in ukazovalen. Zapomnite! V Jelovici morajo biti trije naši vozniki. Prvo uro, prvo minuto, ko kaj opazijo ali zvedo, morajo priti povedat. Tisto, da bodo pripovedovali ob sobotah, čim prej pozabite. Vsaka sled v snegu, vsak pepel v nenaseljeni kožarici, vsaka kila fižola v praproti pod pogradom, vse vodi do Tomaža. In do njega moramo priti. Od tega, ali bo Gestapo sproti obveščen ali ne, zavisi usoda vašega napol požganega Deutschminga. Ni si obetal kaj prida, ker je poznal staro lisjaka, a ravnal se je točno po Messnerjevem navodilu, da je treba negovati v obveščevalni verigi vse člene, četudi izgledajo navidez nekoristni. Pustil je Vabljenka, da je gostolel in mu zagotavljal, kako bo naredil vse in še več, kot mora, dokler ni začul rolete, ki je zarožljala čez vhodna vrata. Ker je čakal na ta trenutek, je hitro dejal:

»Čez mesec ali dva si boste morali dobiti novo prodajalko. Ne bo napak, če jo kmalu odberete in me obvestite, kam ste obrnili oko. Dokler ne boste dobili privoljenja Gestapa, se ne smete dogovarjati, ker mora biti dekle iz takšnega testa, da jo bomo lahko uporabili za naše naloge. Naj se ponovi kaj takega, kot je bilo z Jerko, ko ste vi, prebrisanecc, kar takole na svojo pest...

Ob filmu »Črni narednik«

»Človek sem ... človek!«

Ime Johna Forda pomeni v filmskem svetu kvaliteto. Toda Ford je že prileten režiser in že davno poprej so se začele pojavljati govorice, da njegova umetniška moč peša. S filmom »Črni narednik« pa je Ford pokazal prav nasprotno. Dokazal je, da je še vedno eden velikih iz stare hollywoodske garde in s tem filmom je odšel precej dalj kot bi kdo sploh pričakoval.

Ford je mojster westerna. In ne da bi se svojemu likovnemu in umetniškemu hotenju kakorkoli izneveril, je vpletel v svoje delo doslej neznan (zanj!) nov element — rasni predsodek. Temu elementu je dal tako močan poudarek, da si je notranje dogajanje zgodbe popolnoma podredilo zunanjo podobo westerna.

Okvir zgodbe tvori sodni proces proti črnopoltemu naredniku ameriške vojske. Ta proces pred vojnim sodiščem nam razkrije vse tisto, kar je vodilo ljudi, da so bili trdno prepričani o narednikovi krivdi. Pojasni pa nam tudi nepremično molččnost narednika, ki izvira iz trdnega prepričanja, da za črnega človeka ni pravice, ne pred sodiščem ne drugje.

Zanimiva je simbolika, s katero je Ford obdal posamezne like, ki v filmu nastopajo. Tožilec — poosebljen rasizem, ki je prepričan, da se je v črnem človeku zbralo vse, kar je slabega. Narednik — poosebljeno črnsko ljudstvo, ki ga ponekod še tako neusmiljeno preganjajo. Branilec — poosebljen tisti del človeštva, ki se zaveda, da so tudi črni ljudje ljudje.

Režiser Ford je po rodu Irec. In zato najdemo, kot v

vseh njegovih filmih, tudi v črnem naredniku iskere pristne irske šegavosti, šegave grobošti in oraj kmečke preprostosti. Film je značilno fordovsko pobarvan, vendar pa je zgodba dramatična, močna in polna misli, ki prisilijo gledalca, da se zamisli nad enim največjih problemov sodobne družbe.

Neprestano se namreč pred nami ponavlja vprašanje človeškega dostojanstva in osebnosti svobode ljudi, ki so bili pred kratkim še sužnji in ki

so komaj začeli okušati tako zeleno svobodo. Edini, ki ima trdno vero v prihodnost, je prav narednik Rutledge, ki kljub vsemu verjame v prihodnost in ima neprestano pripravljen svoj upapolni »nekoč« v odgovor. Simbolika njegove osebnosti in prepričevalna moč njegove igre nam je dala enega najpretnesljivejših prizorov, kar smo jih videli v poslednjem času v prizoru, ko Rutledge brani svojo človeško dostojanstvo s solzami v očeh in z besedami: »Človek sem ... človek.«

P.G.

Največji problem še vedno prostori

Pred kratkim je bila na Jesenicah izredna konferenca Občinskega komiteja ZMS. Konferenca se je od skupno 85 delegatov udeležilo 72 mladincev in mladink. Kljub temu, da so bila na konferenco vabljeni tudi druga društva in organizacije, jih je bilo le pet.

Po uvodnem referatu o bodočih nalogah mladine po VII. kongresu ZMJ je bila živahna in plodna razprava. Problem, ki so ga posamezniki največkrat omenjali, so prostori. Teh ponekod sploh ni, kjer pa so, zaradi različnih vzrokov niso izkoriščeni. Najbolj drastičen primer za to je mesto Jesenice. Na konferenci je bilo mnogo pripomb na račun plesne šole v TVD »Partizan« na Jesenicah. Niso se strinjali s tem, da društvo organizira plesno šolo z namenom, da zaslužek porabi za letovanje na morju. Sploh pa je plesna šola brez pravega strokovnega vodstva, tako da

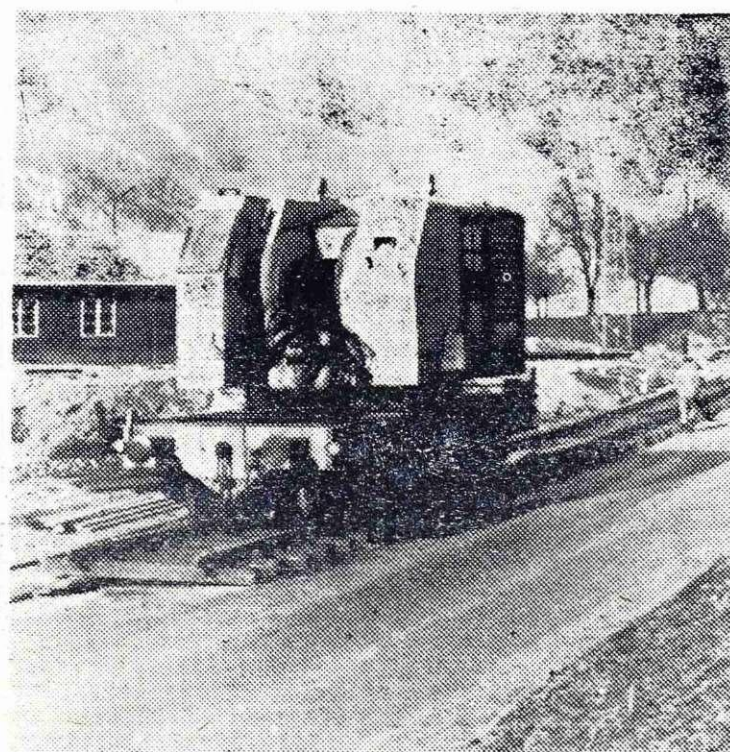
mladina tam počne kar hoče. Temu je dokaz tudi vedno manjši obisk. Delegati so kritizirali tudi politiko štipendiranja na Jesenicah. Še vedno imajo prednost pri do-deljevanju štipendij otroci dobro situiranih staršev, ne pa socialno šibki, otroci padlih borcev in drugih. S tem v zvezi so omenjali tudi poklicno usmerjanje mladine, predvsem v poklice, ki jih na Jesenicah primanjkuje.

Že vrsto let na Jesenicah govorimo o gradnji mladinskega doma. Mladina je odločno pripravljena pomagati s prostovoljnimi delom pri gradnji doma, samo začeti je treba. Govorili so tudi o vlogi mladih ljudi v proizvodnji. Le-ti morajo biti tisti, ki bodo nenehno skrbeli za dvig proizvodnje in za izpopolnjevanje na delovnih mestih.

Doseči je treba tudi večjo aktivnost v samoupravnih organih, saj lahko opazimo, da je mladina do teh organov včasih zelo pasivna. Kot zelo dobre so se do sedaj pokazale proizvodne konference, ki so najboljše v železarni, kjer mladi ljudje iznašajo vse mogoče probleme. Zelo dobra oblika je tudi klub mladih proizvajalcev, katerega delo pa v železarni zadnji čas nazaduje.

Pomembna naloga, ki je sedaj pred mladino, je tudi obravnavanje statuta komun in aktivno sodelovanje pri sprejemanju statuta krajevnih skupnosti in delovnih organizacij. Mladina bo dobila v njih svoje mesto le, če bo aktivno posegla v razpravo pri obravnavi najrazličnejših vprašanj. Na konferenci so izvolili tudi 19 delegatov za konferenco Okrajnega komiteja ZMS Ljubljana.

Franc Ban

Poročali smo že, da so na Belško polje pripeljali veliko dvigalo. Preden so dvigalo pripeljali na gradbišče, so morali ojačati most na cesti I. reda. Na sliki vidimo dvigalo pred mostom. S transportiranjem so morali počakati tako dolgo, da so bila dela na mostu končana.

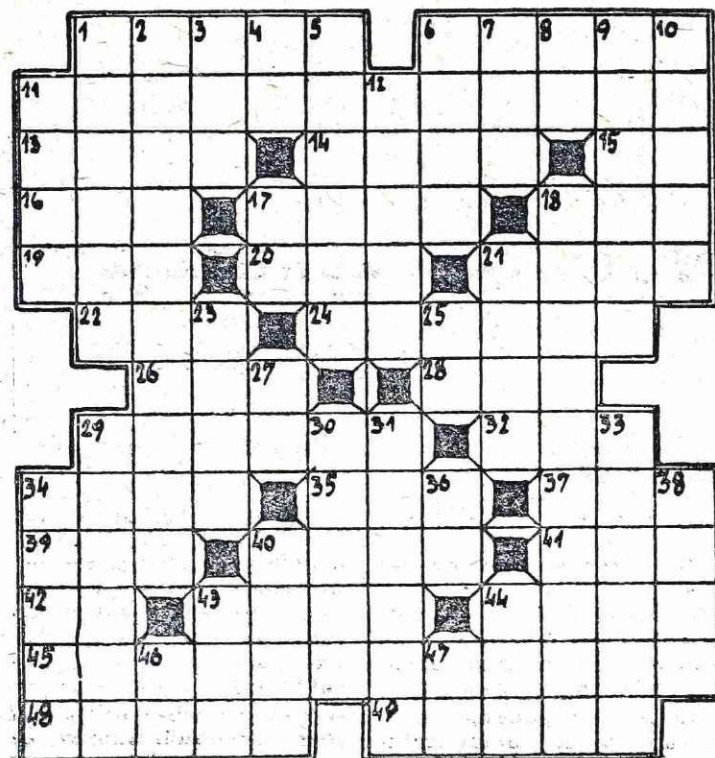

Ugančarski KOTIČEK

Križanka

Vodoravno: 1. franc. pesnik in pisatelj, Nobelov nagrajenec, 6. listnato drevo, 11. udeležene upor, vstaje, 13. del glave, 14. lak, glazura, 15. začetnici predsednika

Izvršnega sveta Slovenije, 16. število, 17. znamka filmov, domače proizvodnje, 18. konec šahovske igre, 19. mongolski poglavar, 20. kliča, poganjek, 21. jugoslovanska reka, 22. del rudnika, 24. rusko žensko ime, 26. strd, 28. ženski pevski glas, 29. indijanski čoln, iztesan iz debla, 32. predvojni naziv našega podjetja, 34. spalnica na ladji, 35. avstrijska poročevalska agencija, 37. reka v Angliji, 39. nadležna žuželka, 40. del žitnega stebela, 41. oče, 42. ljudska tehnika, 43. del hiše, 44. utrjeno domovanje fevdalcev, 45. dobivanje, proizvajanje, 48. lastnik, izdelovalec, 49. pokrajina v Južni Afriki.

Navpično: 1. delavec, ki skrbi za ceste, 2. politična samouprava, 3. izumrla orjaška ptica, katere ostanke so našli na Novi Gvineji, 4. romunski spolnik, 5. spojina žveplene kisline, 6. zgradba, dom, 7. ročaj, 8. začetnici izumitelja dinamita, 9. travnata stepa v tropskih krajih, 10. livada, travnik, 11. ameriški zunanji minister

REŠITEV STEVILCNICE iz 11. številke

1. zadružnik, 2. predpisi, 3. koloradar, 4. pražarna, 5. krvavitev, 6. ovsenjak, 7. odkritost, 8. pripoved, 9. besednjak, 10. povabilo, 11. urezovati, 12. baterija.

V tretji in peti navpični vrsti: delavski svet, upravni odbor.

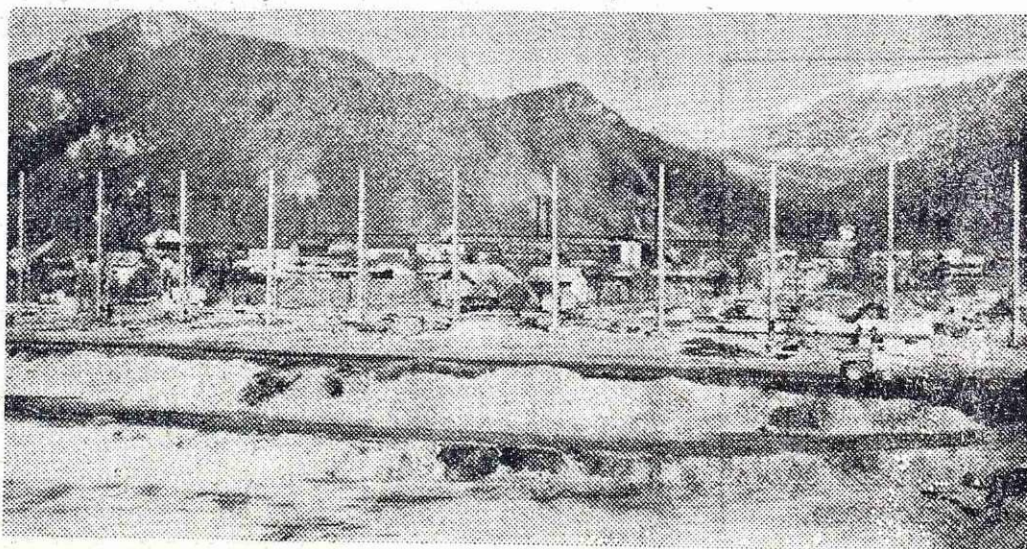
25. primorski medmet, 27. predlog, 29. okusna sladkovodna riba, 30. morska ptica, 31. mesto v Bački, 33. nadrobnost, posameznost, 34. mejna reka med Slovenijo in Hrvaško, 36. visoka igralna karta, 38. upi, 40. zelo strupen plin, 43. vprašalni zaimek, 44. jez, nasip, 46. začetnici slovenskega pisatelja (Visoška kronika), 47. okrajšava za zvezno državo Virginijo v ZDA.

—jč—

ZAHVALA

Ob moji dolgoletni bolezni se zahvaljujem za denarno pomoč sindikalnemu odboru javornika II in dnini Bizjak, ki mi bo dobrodošla.

Franc Kogovšek
javornik II

Motiv z Belškega polja

V treh letih izučili blizu tisoč voznikov motornih vozil

Pred nedavnim je bila letna skupščina Avto-moto društva Jesenice. Predsednik inž. Ivan Arzenšek je v poročilu nanizal dosežene uspehe v minulem letu, predvideni program dela za tekoče leto in tudi težave, s katerimi se društvo bori. V zadnjih letih se je društvo razvilo v eno najštevilnejših, pa tudi najdelovnejših. Posebno pozornost je posvečalo vzgoji voznikov motornih vozil, pa tudi vzgoji ostalih uporabnikov cest. Za vzgojo voznikov deluje v okviru društva avto-moto šola, ki je vzgojila že blizu tisoč šoferjev — amaterjev in samo v minulem letu 413. Poleg redne šoferske šole so organizirali tudi tečaje za mopediste, ki so jih vzgojili samo lani blizu tisoč. Za vzgojo ostalih uporabnikov cest je društvo tesno povezano z občinsko komisijo za varnost prometa na cesti in organizira razna predavanja s tehničnimi filmi.

Tudi druge komisije so bile delovne, predvsem pa gospodarska komisija, ki je skrbelo zelo prizadevno za vozniki park društva in servisno službo članom društva.

Lani je bila zaupana AMD Jesenice tudi registracija osebnih avtomobilov, ki jo je izvedlo zelo zadovoljivo in v rekordnem času, saj je bilo eno vozilo registrirano v petih minutah. Okrajna komisija za promet je zaupala AMD Jesenice tudi tehnične preglede vozil, ki pa so bili po priključitvi OLO Kranj k OLO Ljubljana začasno ukinjeni oziroma odvzeti. Društvo ima v načrtu tudi nadzidavo sedanjih garaž in delavnice, da bo pridobilo upravne prostore in nujno potrebno učilnico. AMD je prepričano, da v zvezi z gradnjo pri Železarskem izobraževalnem centru ne bo naletelo na popolno nerazumevanje.

Poleg članov so dopolnili razpravo tudi gostje. Član predsedstva Avto-moto zveze Slovenije general Žakelj je poudaril nujnost vključitve vseh šoferjev — amaterjev v AMD, ki jih mora društvo z ozirom na vedno večji in ne-

varnejši promet strokovno izpopolnjevati. Predstavnik republiške komisije za varnost prometa je poudaril važnost sodelovanja AMD z občinsko komisijo za varnost prometa, predstavnik LT pa je predlagal pomoč ljudski tehniki ob letošnjem zletu LT Gorenjske na Jesenicah in tudi pri III. jugoslovanskih pionirskih igrah.

Občni zbor je dal vrsto smernic za izboljšanje dela v prihodnjem letu, ki bo močan prispevek k znižanju preštevilnih prometnih nesreč. Novoizvoljeni odbor, ki šteje namesto dosedanjih 31 samo 13 članov in je razširjen na komisije, je dobil na obnem zboru številne naloge, ki jih bo moral v tekočem letu rešiti. Polde Ulaša

Kaj bomo gledali v kinu?

Kino »Radio«

30. marca do 1. aprila španski barvni film MATI, POSLUŠAJ MOJO PESEM. Predstave: 30. marca ob 17., 19. in 21. uri, 31. marca ob 15., 17., 19. in 21. uri, 1. aprila ob 18. in 20. uri.

2. do 3. aprila italijanski film SKANDALI ZA KULISAMI, ob 18. in 20. uri.

4. in 5. aprila italijanski VV film DEKLICA S KOVČKOM, ob 18. in 20. uri.

6. aprila ameriški barvni film DVOBOJ NA SONCU, ob 18. in 20. uri.

Cenjene obiskovalce obvešamo, da lahko dobijo vstopnice v predprodaji za film »Mati, poslušaj mojo pesem« v dneh od 30. marca do 1. aprila vsak dan od 9. do 10. ure dopoldan.

Kino »Plavž«

30. in 31. marca italijanski film STRANSKA POTA, ob 18. in 20. uri, v nedeljo tudi ob 16. uri.

1. do 3. aprila španski barvni film MATI, POSLUŠAJ MOJO PESEM. Predstave bodo 1. aprila ob 17., 19. in 21. uri, 2. in 3. aprila pa ob 16., 18. in 20. uri.

4. in 5. aprila italijanski film SKANDALI ZA KULISAMI, ob 18. in 20. uri.

6. aprila italijanski film DEKLICA S KOVČKOM, ob 18. in 20. uri.

Kino Žirovnica

30. marca ameriški barvni film CRNI NAREDNIK.

31. marca angleški CS film BILO JIH JE SEDEM.

3. aprila italijanski film STRANSKA POTA.

6. aprila italijanski film SKANDALI ZA KULISAMI.

Kino Dovje

30. marca angleški CS film BILO JIH JE SEDEM.

31. marca ruski CS film ALI JE TO LJUBEZEN?

4. aprila španski barvni film MATI, POSLUŠAJ MOJO PESEM.

6. aprila italijanski film STRANSKA POTA.

Kino Koroška Bela

30. marca italijanski film SKANDALI ZA KULISAMI.

31. marca ameriški barvni film CRNI NAREDNIK.

1. aprila italijanski film STRANSKA POTA.

6. aprila španski barvni film MATI, POSLUŠAJ MOJO PESEM.

Kino Kranjska gora

30. marca francoski film CAROVNICE IZ SALEMA.

31. marca italijanski film SKANDALI ZA KULISAMI.

2. aprila italijanski film STRANSKA POTA.

5. aprila španski barvni film MATI, POSLUŠAJ MOJO PESEM.

6. aprila slovenski film TI LOVIŠ.

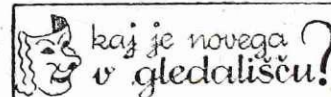
DEŽURNI ZDRAVNIK

DEŽURNI ZDRAVNIK

za čas od 29. marca od 12. ure do 5. aprila do 12. ure.

Zahodni del Jesenic: dr. Michael Sajevec, Jesenice, Tomšičeva 5, telefon št. 04 (Rešilna postaja).

Vzhodni del Jesenic: dr. Stanka Rosenstein, cesta bratov Stražišar 34, Jesenice, telefon 245 (interni ZJ 733).

GLEDALIŠČE »TONE CUFAR«, JESENICE

ŠOBOTA, 30. marca ob 19.30 B. Trifunović: PRAVLJICA O CARJU IN PASTIRJU — premiera;

NEDELJA, 31. marca ob 14.30 uri Barrash — Moore: CVETJE HVALEŽNO OD-KLANJAMO — komedija; ob 19.30 uri E. Kästner: PIKICA IN TONČEK.

Zveze z vlaki ugodne.

ZAHVALA

Ob težki izgubi ljubljene
moža in očeta

FRANCA BERCETA

se zahvaljujem vsem, ki so nam nudili pomoč v tem težkem času. Posebna zahvala dr. Sajevidu za vso skrb pri zdravljenju našega očeta, kakor tudi patronažni sestri. Iskreno se zahvaljujemo Angeli Ambrožič in Mili Barbo ter bližnjim in daljnim sosedom. Zahvaljujemo se pevcem za žalostinke in tov. Knificu za poslovilne besede. Prav lepa hvala lastnikom osebnih avtomobilov in vsem, ki ste spremili pokojnika na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Marija, sinova Franci, Slavko, hčeri Ivanka in Mimi z družinami.

ZAHVALA

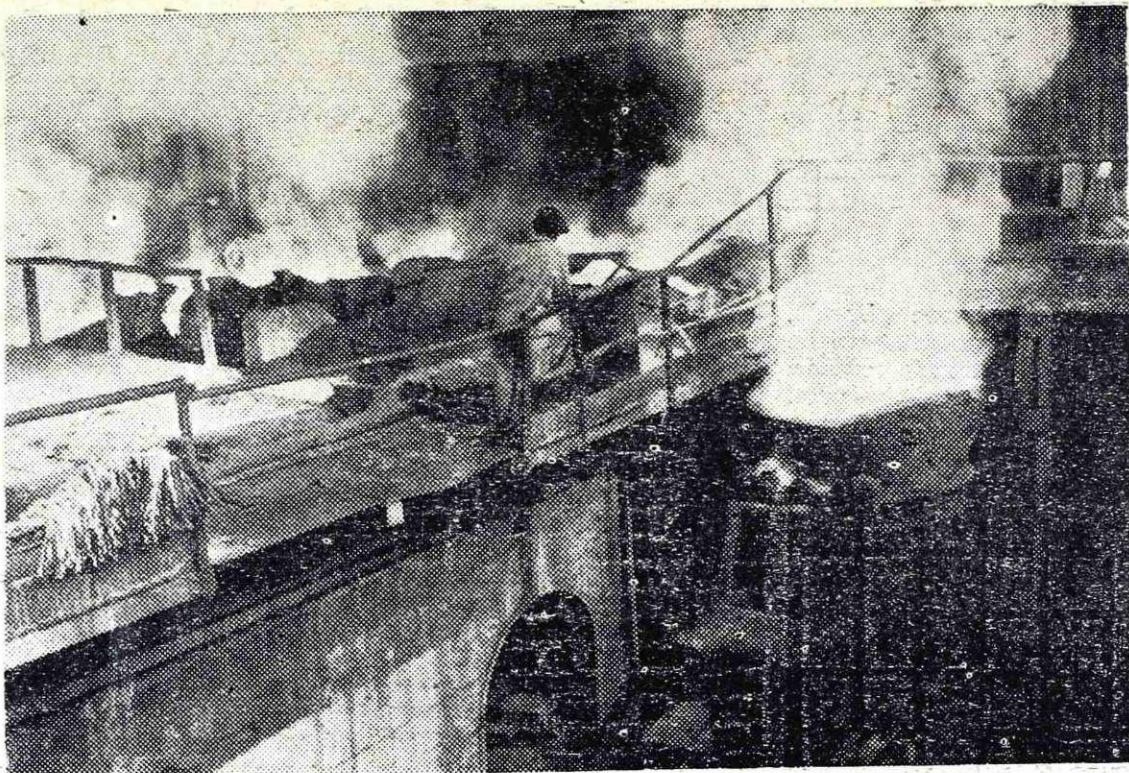
Ob težki izgubi nenadomestljivega moža in očka

LADA BRIŠARJA

se pristrčno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so se poslednjič poslovili od njega. Iskrena hvala vsem družbeno-političnim organizacijam za vso skrb ob pogrebu ter denarno pomoč. Pristrčna hvala tudi kolektivu javornika I, sostanovalcem iz blokov na Čopovem za vso pozornost ter bivšim sostanovalcem za venec. Zahvaljujemo se dr. Rosensteinovi in dr. Trampužu za lajšanje bolečin, prav tako pevcem, godbi, govornikom, darovalcem vencev, lastnikom osebnih avtomobilov ter vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Vsem najlepša hvala.

Zalujoči: Brišar — Tomazinovi in ostalo sorodstvo.

ZELEZAR — Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice, int. telefon št. 394 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«

Plavžarji delajo brez nedelj in praznikov. Nenasitno žrelo peči mora biti vedno polno, potrebe po groblju pa so tudi vedno večje

Medobratno tekmovanje v zimskih športih

TEKMOVANJE V KEGLJANJ UNA LEDU

V okviru zimskih medobratnih iger so se med seboj pomerili tudi kegljači na ledu. 21. ekonomskih enot je pripravilo svoje ekipe, v katerih so bili po štirje tekmovalci. Pri bližanju in zbijanju ter metanju čoka k zajcu so bili najbolj uspešni tekmovalci mehanične delavnice, ki so dosegli 121 točk. Druga je bila šamotarna (103 točk), sledijo pa cevarna 96 točk, livarna 92, žebeljarna 86 točk. Med posamezniki, ki so aktivni tekmovalci v tej panogi, je bil najboljši Edo Drobniak — glavna pisarna s 47 točkami, za njim pa Ivko Kos 38 točk, Franc Šket 37 točk, Anton Klemenc 36 točk, Vinko Kozjek 35 točk.

Kegljači na ledu — amaterji pa so se uvrstili takole: Ivan Delavec, elektrodelaonica, 45 točk, Cene Valentar, energetska gospodarstva, 39 točk, Janez Rozman, mehanična delavnica, 38 točk, La-

do Likovič, mehanična delavnica, 35 točk, Slavko Krmelj, cevarna, 34 točk.

PRI SMUČARSKIH SKOKIH PRVI FRANC KRALJ S PLAVŽA

Pred kratkim so se pomerili na 25-metrski skakalnici pri Kureju na Hrušici člani našega kolektiva v smučarskih skokih. Tekmovanje je bilo v okviru medobratnega prvenstva naše železarne in so se ga udeležili le tekmovalci brez razreda. Med posamezniki je bil najboljši Franc Kralj — plavž, drugi je bil Jože Roda — žebeljarna, tretji je bil Janez Rozman — ŽIC za njimi pa so zvrstili Jože Osvald — livarna, Vlado Selan — cevarna, Pavel Polanjšek — javornik II itd.

Ekipno se je uvrstila na prvo mesto ekipa ŽIC, za katero so tekmovali Janez Rozman, Rudi Buh in Anton Kralj. Na drugem mestu je ekipa mehanične delavnice s tekmovalci Rudolfom Rajhmanom, Bogdanom Pogačnikom in Vladom Repetom. Tretja pa je bila ekipa javornika III.

Povečano število ne- sreč v letu 1962 v raven- ski železarni

Nesreče pri delu v letu 1962 so v primerjavi z letom 1961 zelo narasle. Največ nesreč je bilo v mehanični obdelovalnici, kjer je tudi odstotek porasta v primerjavi z letom 1961 najvišji. Skupno je bilo v Železarni Ravne lani 263 nesreč in sicer 240 v tovarni in 23 na poti na delo in z dela. Povedati je tudi treba, da na prometu in elektro obratu niso imeli lani nobene nesreče.

ZAHVALA

Podpisani Anton Robič se iskreno zahvaljujem Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne Jesenice in sindikalnemu odboru ekonomske enote topilnic za izkazano denarno pomoč v času mojega bolovanja.

Anton Robič — martinarna

ZAHVALA

Sodelavke iz valjarne 2400 se prav lepo zahvaljujem sindikalnemu odboru obrata za izkazano pomoč pri organizaciji proslave dneva žena.

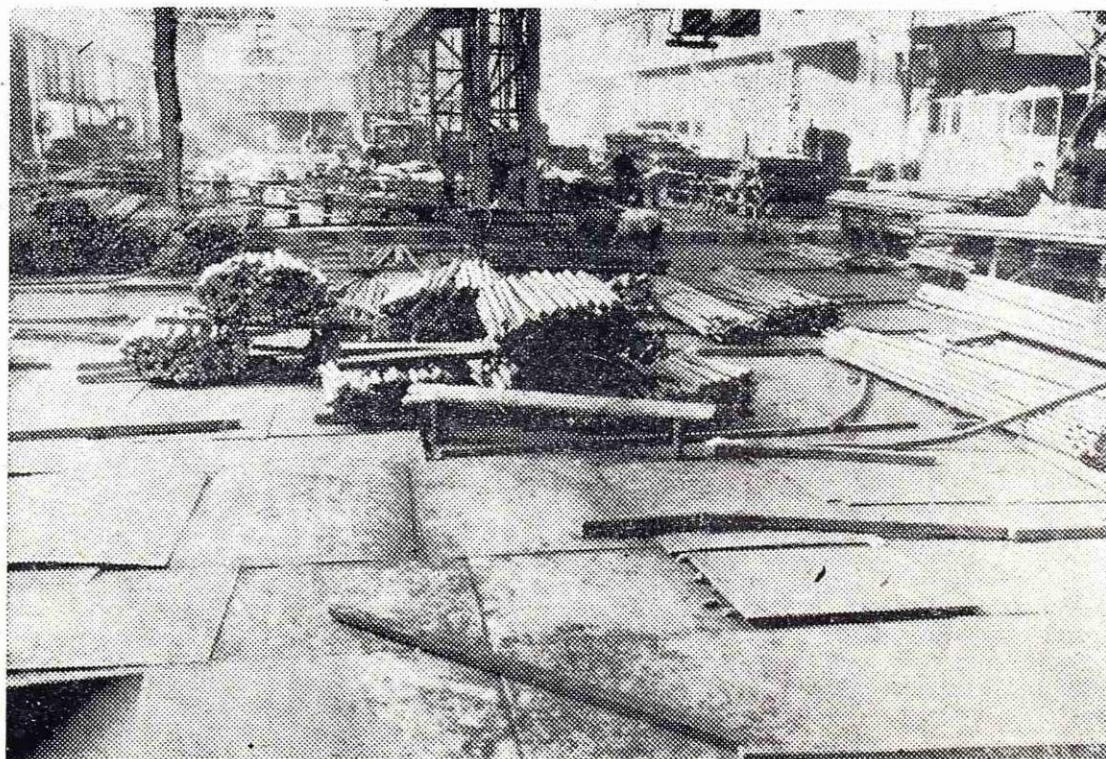
Zahvalo dolgujemo tudi tovarišu obratovodji, ki nam je v kratkem govoru opisal revolucionarno pot naših žena med narodnoosvobodilno borbo in njihov delež po vojni in graditvi naše socialistične skupnosti.

Sodelavke
iz valjarne 2400

OBVESTILO

Obveščamo vse člane in upokojujence Železarne Jesenice, da bo mala prodaja zaradi večjega prometa v dopoldanskih urah od 26. 3. 1963 dalje odprta za stranke vsak torek in petek od 9. do 12. ure na Jesenicah. Za Javornik velja še stari delovni čas.

Referat za malo prodajo
Železarne Jesenice

Adjustaža je prav tako važen oddelek v celotni organizaciji proizvodnje

Sušilnica na podstrešju je stalna požarna nevarnost.

Gasilci, izpopolnajte svoje strokovno znanje in krepite svojo politično zavest z aktivnim delom v množičnih organizacijah!

Pepela ne odlagajmo v lesene zaboje na podstrešju ali v kleti.

Ne polivajmo trsk v peči ali štedilniku s petrolejem ali bencinom.